

Stina Svendsen og Berit Berg

Barnepakken 2010

Evaluering av
prosess og resultater

Rapport 2011
Avdelingen Mangfold og inkludering

NTNU SAMFUNNSFORSKNING AS

Barnepakken 2010

Evaluering av prosess og resultater

Stina Svendsen og Berit Berg

 NTNU Samfunnsforskning AS

Postadresse: 7491 Trondheim
Besøksadresse: Dragvoll Allé 38 B, Trondheim
Telefon: 73 59 63 00
Telefaks: 73 59 62 24

E-post: kontakt@samfunn.ntnu.no
Web.: www.ntnusamfunnsforskning.no

Foretaksnr. NO 986 243 836

NTNU Samfunnsforskning AS
Avdeling for mangfold og inkludering
Mars 2011

ISBN 978-82-7570-240-9

Forord

Denne rapporten er basert på en evaluering av “Barnepakken 2010” på oppdrag fra Kulturenheten i Trondheim kommune. Formålet med Barnepakken er å utvide kultur- og fritidstilbudet for barn i alderen 9-14 gjennom å rekruttere til deltakelse i frivillige lag og organisasjoner. Barnepakken ble etablert i Trondheim i 2007, men i 2010 fikk prosjektet nytt mandat. I de nye retningslinjene ble frivillige lag og organisasjoners rolle i arbeidet for inkluderende fritidstilbud for barn vektlagt, mens Kulturenheten fikk en klarere tilretteleggerrolle i forhold til barnekulturfeltet. Hovedfokuset i denne evalueringen har vært på erfaringer fra arbeidet rundt Barnepakken i 2010 og på resultatene fra prosjektet sett fra ulike ståsteder.

Evalueringen bygger på intervjuer med ansatte og ledelse i Kulturenheten, representanter fra Rådmannens stab, politikere, ansatte i Barne- og familietjenesten, samt representanter fra ulike frivillige lag og organisasjoner. Vi har deltatt som observatører på ulike møter gjennom Barnepakken og ved enkelte arrangementer. I tillegg baserer evalueringen seg på gjennomgang av skriftlige dokumenter. Evalueringsarbeidet har foregått over en periode på rundt 9 måneder – fra mai 2010 til februar 2011. Berit Berg har som prosjektleder og kvalitetssikrer vært mest direkte involvert i undersøkelsens oppstart og avslutning, mens Stina Svendsen har stått for mesteparten av datainnsamlingen og rapportskrivningen.

Vi vil takke prosjektlederne fra Østbyen, Saupstad/Kolstad og Barnetimen som alle har stilt velvillige opp til intervjuer, og ellers sørget for at vi har fått rikelig med data å basere denne evalueringen på. Dere har vært til svært god hjelp! Vi vil også takke Barnekulturansatte tilknyttet Voll gård og ledelsen i Kulturenheten som har stilt opp til intervjuer. Vi takker alle deltakere som har vært med fra Rådmannens fagstab, Rådhuset, Barne- og familietjenesten, frivilligsentraler og ulike frivillige lag og organisasjoner. Til slutt vil vi takke Marthe Fasteraune for god hjelp under datainnsamlingen.

Trondheim, mars 2011

Stina Svendsen

Berit Berg

Innhold

Forord	3
1. Innledning.....	7
1.1 Evalueringsfokus.....	7
1.2 Gjennomføring og metode.....	8
1.3 Rapportens oppbygning	9
2. Bakgrunn for Barnepakken.....	11
2.1 Barnekultur i Trondheim	11
2.2 Fra Ungdomspakken til Barnepakken	12
2.2.1 Barnepakken 2008-2009	13
2.2.2 Endret innretning og formål i 2010.....	15
2.2.3 Kriterier for tilskudd	16
2.3 Organisering	16
2.4 Empowerment som tilnærming	17
3. Gjennomføring og aktiviteter.....	19
3.1 Aktiviteter og arrangementer	19
3.2 Aktiviteter i Østbyen	20
3.3 Aktiviteter på Saupstad/Kolstad	22
3.4 Barnetimen.....	24
3.5 Øvrige tilbud med tilskudd fra Barnepakken	25
3.5.1 Aktiviteter på Voll gård.....	26
4. Prosess og resultater – løsninger og utfordringer	31
4.1 Økt fokus på kulturtilbud for barn	31
4.2 Gode intensjoner – utfordrende gjennomføring?	31
4.2.1 Om mandatet for 2010.....	32
4.2.2 Ulike utgangspunkt for delprosjektene.....	33
4.2.3 Samarbeid med frivillige organisasjoner.....	34
4.2.4 Manglende forutsetninger?	37
4.2.5 Hvordan få til bredde og nye typer aktiviteter innen Barnepakkens rammer?.....	39
4.2.6 Har Barnepakken 2010 ført til et redusert kulturtilbud?.....	40

4.2.7 Tilretteleggerrollen.....	42
4.2.8 Det profesjonelle og frivilligheten – hva kan forventes av de frivillige?.....	43
4.2.9 Kunnskap om barrierer.....	44
4.2.10 Rekruttering, deltakelse og måloppnåelse	45
5. Barnepakken 2010 og veien videre	51
6. Oppsummering.....	57

Foto: Hilde Sørensen. Fra Barnetimen under Oi! Trøndersk matfestival.

Kapittelsammendrag

Siktemål med evalueringen

- Undersøkelsens hovedspørsmål
- Vekt på prosess og resultater

Gjennomføring og metode

- Kvalitativ undersøkelse
- Følgeevaluering basert på dokumentanalyse, intervjuer og observasjon.

1. Innledning

Barnepakken i Trondheim startet opp i 2007 etter vedtak fra bystyret. Ønsket var å styrke det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet, og Barnepakken er et ledd i satsingen for inkluderende kulturaktiviteter til barn i alderen 9-14 år. Kommunen skal arbeide for at barn og ungdom som deltar lite i fritidsaktiviteter, inkluderes i frivillige lag og organisasjoner. I 2010 ble mandatet for Barnepakken endret, og Kulturenheten fikk med dette en klarere rolle som tilrettelegger framfor utførere i forhold til aktiviteter innen Barnekultur. Tilskudd fra Barnepakken skulle fra og med 2010 gis til frivillige lag og organisasjoner for å drifte barneaktiviteter rettet inn mot å nå ut til nye grupper.

1.1 Evalueringsfokus

Rammeplanen for Barnepakken 2010 viser til at det skal gjennomføres en ekstern følgeevaluering av prosjektet. NTNU Samfunnsforskning AS fikk i april 2010 dette evalueringoppdraget, med sluttdato satt til mars 2011. Vi har siden første oppstartsmøte i mai 2010 hatt tett kontakt med prosjektet, gjennom møter og deltakelse på ulike arrangementer. Vi har fulgt arbeidet og har dannet oss et godt bilde av de prosessene som har funnet sted i løpet av året. Hovedfokus i denne evalueringen har vært nettopp på prosessene. Barnepakkens nye mandat for 2010 har gitt både muligheter og utfordringer. Evalueringen baserer seg i første rekke på erfaringer fra ansatte i Barnepakken. Siktemålet har samtidig vært å evaluere resultater i forhold til om Barnepakkens målsettinger er nådd.

Noen av hovedspørsmålene vi har ønsket å belyse gjennom denne evalueringen er:

- **Prosess:**
 - Hva var ideene og intensjonene bak Barnepakken?
 - Hvordan har arbeidet fra kartlegging og planlegging til rekruttering og gjennomføring forløpt?
 - Hvilke erfaringer har Barnepakkens ansatte gjort seg i denne prosessen?
 - Hvordan har samarbeidet med offentlige og frivillige aktører fungert?
 - Hvordan har frivillige lag og organisasjoner og offentlige instanser opplevd samarbeidet med Barnepakken?
- **Resultat:**
 - Hva inneholdt Barnepakken 2010 av arrangementer og aktiviteter?
 - Har man truffet målgruppa? Har Barnepakken ført til økt deltakelse i kultur- og fritidstilbud blant barn i målgruppa?

1.2 Gjennomføring og metode

For å belyse hva som har vært ideene bak Barnepakken har vi gjennomgått dokumenter og vedtak på området. Vi har studert handlingsprogrammer, rammeplaner, statusrapporter, prosjektplaner og budsjetter. I tillegg har vi gjennomført intervjuer med representanter fra Rådmannens fagstab og Rådhuset.

Evalueringen ble gjennomført som en følgeevaluering over en periode på 9 måneder, der aktivitetene i Barnepakken i stor grad var bestemmende for hva og hvordan evalueringen foregikk. Vi har vært til stede på ulike arrangementer og aktiviteter som observatører. Gjennom logger og skriftlige oppsummeringer/evalueringer fra de ulike prosjektlederne har vi fått mye nyttig informasjon. 15 ulike offentlige og frivillige samarbeidspartnere ble kontaktet i forbindelse med evalueringen, og 10 av dem svarte. Fra flere fikk vi tilbakemeldinger gjennom e-post, mens andre ble intervjuet pr telefon. Arbeidsprosessene i Barnepakken ble i tillegg kartlagt gjennom jevnlig møter og intervjuer med ansatte i Kulturenheten. Vi har gjennom utvalget av informanter forsøkt å sikre en variasjonsbredde i datatilfanget, og vi opplever å ha dannet oss et solid grunnlag for å kunne si noe om både prosesser og resultater.

En metodisk utfordring i forhold til å belyse resultat og måloppnåelse i denne evalueringen har med målgruppa for Barnepakken å gjøre. Målgruppa er definert som barn som av økonomiske, kulturelle og/eller sosiale årsaker deltar lite i ordinære kultur- og fritidsaktiviteter. Hvem eller hvor mange disse barna konkret er, er det ikke alltid mulig å få oversikt over. Opplysninger om enkeltfamilier/-barn som faller inn under målgruppa, som for eksempel Barne- og familietjenesten (BFT) kan ha kjennskap til, er i utgangspunktet taushetsbelagt informasjon og dermed utilgjengelig for oss som forskere og for aktører innen Barnepakken som møter de ulike ungene. Det ville være uetisk (og til tider nærmest umulig) å skulle spørre de enkelte deltakerne i Barnepakkens arrangementer om deres private situasjon for å kartlegge deltakelsen. På Østbyen har imidlertid det tette samarbeidet med Barne- og familietjeneste og barneskoleteam gjort at prosjektleder har kunnet innhente samtykke til å kunne ta direkte kontakt med hjemmet. På det viset har det blitt enklere å tilrettelegge deltakelsen for det enkelte barn.

Undersøkelsen har hatt en gjennomgående kvalitativ design, og vurderinger av grad av måloppnåelse er basert på erfaringer innhentet gjennom intervjuer med samarbeidspartnere fra frivillige lag og organisasjoner og ulike offentlige aktører, samt ansatte i Kulturenheten. Denne evalueringen belyser dermed ikke måloppnåelse eller resultat for prosjektet kvantitativt, annet enn å vise til antallet deltakere totalt i de ulike aktivitetene.

1.3 Rapportens oppbygning

Rapporten er delt inn i 6 kapitler. Første kapittel gir en kortfattet gjennomgang av evalueringsfokus og metode. I kapittel 2 ser vi på bakgrunnen for Barnepakken og på prosjektets mandat per i dag. Kapittel 3 gir en oversikt over aktivitetene og arrangementene som Barnepakken har stått bak i løpet av 2010. I kapittel 4 diskuteres erfaringer ulike aktører har hatt med arbeidet rundt Barnepakken. I kapittel 5 gir vi en gjennomgang av det vi ser som undersøkelsens viktigste funn. Vi vil her samtidig skissere mulige veier videre for Barnepakken basert på hva vi har sett i denne evalueringen. I tillegg til et kort sammendrag før hvert kapittel, gis det avslutningsvis i rapporten en stikkordsmessig oppsummering av alle foregående deler.

Foto: Hedvig E. Rekkebo. Fra Barnetimen på Saupstad bibliotek.

Kapittelsammendrag

Målsettinger for barnekultur i Trondheim kommune

- Tilrettelegge for bred deltakelse og sikre tilnærmet likeverdig tilgang til aktiviteter
- Inkluderende kulturaktiviteter for barn og unge

Bakgrunn for Barnepakken

- Ungdomspakken la grunnlaget for egen Barnepakke i 2007 for barn mellom 9-14 år
- Erfaringer fra Barnepakken 2008 og 2009

Endret mandat for Barnepakken fra 2010

- Kulturenheten gis en klarere rolle som tilrettelegger
- Vektlegging av samarbeid med frivillige lag og organisasjoner
- Østbyen og Saupstad/Kolstad som prioriterte bydeler

Organisering av Barnepakkens ulike delprosjekt

- Barnepakken organisert i tre delprosjekter: Barnepakken bydel Østbyen, Barnepakken bydel Saupstad/Kolstad og Barnetimen.
- I tillegg gis det tilskudd fra Barnepakken til aktiviteter utenfor delprosjektene

2. Bakgrunn for Barnepakken

2.1 Barnekultur i Trondheim

I 2005 ble Kulturenheten slått sammen til én enhet i Trondheim kommune. Før dette var kulturfeltet fordelt på sju kultur- og fritidsenheter i byen. Med sammenslåingen kom barnekultur i større grad i fokus, og etter hvert fikk enheten bevilget midler fra Rådmannen til barneaktiviteter. Forutsetningen for disse midlene var imidlertid at målgruppen skulle være barn fra fattige familier, samt at midlene skulle gå til aktiviteter som var noe annet enn tilbudene ved for eksempel Trondheim kommunale kulturskole (TKK).

Kulturloven av 2007 fastslår det offentliges ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle får anledning til å delta i kulturaktivitet. Trondheim kommune har utarbeidet et *Handlingsprogram for kultur 2010-2013* hvor det spesifiseres hvilke roller ulike aktører innen dette arbeidet skal ha. Programmet viser til at kommunens oppgave er å tilrettelegge for befolkningens deltakelse i kulturelle aktiviteter, og å sikre en tilnærmet likeverdig tilgang for alle til disse aktivitetene. Videre påpekes det at kommunen og fritidskulturlivet er gjensidig avhengige av hverandre og at begge parter ofte jobber mot de samme målene. Kommunen skal derfor bidra med økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemidler som legger til rette for et bredt spekter av kulturaktivitet. Fritidskulturlivet på sin side utvikler seg på egne vilkår, og velger selv hvilket ansvar og oppgaver de vil ha.

I handlingsprogrammet listes det opp en rekke satsingsområder. Det første er mangfoldige og inkluderende kulturaktiviteter til barn og unge. Kommunen skal arbeide for at barn og ungdom som deltar lite i fritidsaktiviteter, inkluderes i frivillige lag og organisasjoner. Kommunen har det også som et mål å styrke kulturaktivitetene for barn og ungdom med innvandrerbakgrunn. Fra Rådmannen blir det sagt at *“et viktig mål for kommunen er å legge til rette for at alle får like muligheter. Sosial utjevning er en viktig del av politikken. Flere skal inkluderes i det vanlige kulturlivet”*. Visjonen for Barnekultur i Trondheim kommune er at *“alle barn skal oppleve kultur og oppdage egne interesser og muligheter til å være aktive”*¹.

Trondheim fikk prisen for årets barne- og ungdomskommune 2010 fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Vinneren kjennetegnes av langsiktig planlegging, godt samspill mellom tjenester, tett dialog med barne- og ungdomsmiljøet og nytenkning innen kommunens oppvekstmiljø, heter det i juryens begrunnelse. Det pekes på at det i Trondheim

¹ Se: <http://www.trondheim.kommune.no/content/1117660454/Mer-om-Barnekultur>

bor 37000 barn og unge under 18 år og 148 ulike nasjonaliteter, og kommunen får ros for å være i tett kontakt med befolkningen og for å tilby informasjon på flere språk. Dessuten viser departementet til at kommunen har jobbet for å øke kultur- og fritidstilbud lokalt slik at flere barn kan delta.

2.2 Fra Ungdomspakken til Barnepakken

For å styrke det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet i Trondheim vedtok bystyret å etablere Ungdomspakken i 2006 og Barnepakken i 2007. Bakgrunnen for Ungdomspakken var at politikere i byen så et behov for at unge som faller utenom de organiserte fritidstilbudene trengte aktiviteter, og de gikk derfor sammen og utfordret representanter på rådmannsnivå til å ta tak i dette. Tiltakene ble spesielt rettet mot forebyggende arbeid i bydelene Saupstad og Østbyen. Status i etterkant viste at Ungdomspakken hadde styrket ungdomstilbudet i de to bydelene samt det rusfrie helgetilbudet for denne gruppa. Satsingen bidro dessuten til å bedre samarbeidet mellom skole, barne- og familietjeneste, oppsøkende virksomhet og kulturtiltak for ungdom.

De gode erfaringene med Ungdomspakken gjorde at arbeidet ble utvidet i 2007 med en egen Barnepakke for målgruppa 9-14 år. Man så at det var et segment også blant de yngre som hadde behov for tilbud. Fra både ansatte i Kulturenheten og politikere pekes det på at aldersgruppa fra 4.-7. trinn på barneskolen møter noen spesielle utfordringer. De har ikke lenger tilbud om SFO etter skoletid, samtidig som de er for unge til delta på fritidsklubb eller til på egen hånd å komme seg på aktiviteter i eller utenfor egen bydel. Aldersgruppa omtales som “ellviser” (de har ennå ikke blitt “fjortiser”, men er samtidig ikke lengre barn) eller som “tweenies” (de er mellom, eller “between”, barndom og ungdom). Det vises til at mange i denne aldersgruppa møter utfordringer i overgangen til ungdomsskolen. Dessuten er dette et alderssegment som har blitt pekt ut som ny konsumentgruppe, og de utsettes derfor for hardt press i media og reklame.

Målgruppen for Barnepakken er barn som av økonomiske, kulturelle og/eller sosiale årsaker deltar lite i ordinære kultur- og fritidsaktiviteter, og tiltakene skal derfor spesielt inkludere:

- Familier og barn der hovedinntekt i familien er sosialstønad
- Barn i familier som er fattige på kultur- og fritidsaktiviteter
- Barn av psykisk syke og/eller rusmiddelbrukere
- Barn av nybosatte flyktninger

2.2.1 Barnepakken 2008-2009

Vårt hovedfokus i denne evalueringen er Barnepakken 2010. Vi oppfatter imidlertid at diskusjonene som har vært reist i løpet av 2010 i stor grad har handlet om endringene som ble gjort i mandatet for dette året. Vi vil derfor gi en kort presentasjon av Barnepakken 2008 og 2009 for å bedre forstå hva disse diskusjonene har dreid seg om.

Statusrapport for Barnepakken 2008² viser at hovedmålet for Kulturenhetens arbeid med prosjektet den gang var følgende: *Det skal tilrettelegges kultur- og fritidsaktiviteter med særlig vekt på å inkludere barn som ikke deltar i de ordinære kultur- og fritidsarenaer. Både nye og eksisterende tiltak kan etableres eller videreutvikles*³. Delmål skulle være:

- Å sikre alle barn deltakelse i åpne og inkluderende kultur- og fritidstiltak
- Å utvikle gruppebaserte tiltak der det var nødvendig
- Å utvikle et fleksibelt og forpliktende samarbeid mellom skole, barne- og familietjenesten avdeling tiltak og Kulturenheten
- Å sikre en god overgang fra barneskole til ungdomsskole
- Å sikre medvirkning fra barn, elevråd og foreldre
- Å sikre samarbeid med foreldre/skolens FAU og frivillige lag og organisasjoner og andre relevante aktører.

Arbeidet ble organisert med delprosjekt i hver av kommunens fire bydeler og samordnet med Kulturenhetens øvrige barneaktiviteter. Det ble etablert en "enkel og ubyråkratisk" tilskuddspost for FAU i barneskoler, samt det byomfattende kulturprogrammet "Barnetimen". Budsjettet for Barnepakken 2008 var 2 millioner kroner.

Statusrapporten for 2008 oppsummerer at Barnepakken har medført at mange av byens barn fikk et styrket og mer mangfoldig fritidstilbud i 2008. Nær 6000 barn deltok på aktiviteter i regi av Barnepakken. I tillegg deltok mange barn i ulike fritidsaktiviteter driftet i regi av blant annet FAU ved skolene med tilskudd fra Barnepakken. Åpne kultur- og fritidstiltak ble etablert på mer enn halvparten av barneskolene oppsummerer rapporten. Tilbakemeldingene som ble gitt i forbindelse med evalueringen i 2008 viste at mange av barna som deltok ikke hadde andre aktiviteter utenom de som de fikk gjennom Barnepakken. Foreldre påpekte at lav pris eller gratis tilbud gjorde det mulig å delta, og mange så det som positivt at barna fikk prøve ut ulike ting før de eventuelt binder seg til en fast aktivitet.

En fjerdepart av barna som deltok i 2008 ble rekruttert gjennom BFT tiltak, Flyktningshelseteamet og lærere ved de ulike skolene, og det sies i denne statusrapporten at

² Den siste statusrapporten som foreligger for Barnepakken er fra 2008, da det ikke ble gjort en tilsvarende gjennomgang av prosjektet for 2009. Vår redegjørelse for Barnepakkens innretning før endringene for 2010 er derfor i stor grad basert på erfaringer fra 2008.

³ Se: *Statusrapport for Barnepakken 2008:5*

samarbeidet med BFT tiltak var spesielt viktig for å nå risikoutsatte barn. Samarbeidet med helse- og velferdstjenestene om tilretteleggelse av kultur- og fritidstiltak for barn av sosialhjelpsmottakere nevnes også som avgjørende. Videre pekes det på at Barnepakken samarbeid med ulike frivillige lag og organisasjoner førte til at barn som ellers ikke har deltatt i tradisjonelle lag eller organisasjoner er blitt inkludert i faste aktiviteter og har fått nye nettverk.

Barnepakken mandat og budsjett for 2009 tilsvarte det som ble gitt for året før. Midtveis i 2009 ble budsjettet revidert. I forbindelse med revideringen av budsjettet i juni 2009 ba bystyret rådmannen om å gjennomgå organiseringen av oppgaver i kulturenheten med mål om å spare 2 millioner kroner gjennom en reduksjon av antallet årsverk. Rådmannen ble bedt om å komme med forslag til endret innretning på Barnepakken, slik at man *“på en bedre måte samarbeider med frivillige lag og organisasjoner”*⁴. Budsjettrammen for 2009 ble redusert fra 2 millioner til 1,2 millioner. Dette betydde i realiteten at det ikke ble noen Barnepakke høsten 2009. I revideringen av budsjettet ba dessuten bystyret rådmannen om å utforme et nytt mandat for Barnepakken 2010.

Til tross for at statusrapporten fra 2008 viser at Barnepakken har gitt et utvidet aktivitetstilbud for barn i målgruppa, sies det fra rådmannsnivå at de oppfattet beskjeden fra bystyret slik at det nye mandatet skulle sørge for at flere midler gikk direkte til aktiviteter og at færre midler ble bundet opp i stillinger innen Kulturenheten. I budsjettet for 2009 står det i forbindelse med kultur- og fritidstilbud til barn følgende:

“Bystyret bevilget i 2008 1,5 millioner kroner til styrking av Barnepakken. Denne budsjettøkningen har gjort det mulig å etablere et bredt aktivitetstilbud og det er opprettet stillinger som kulturverter innen barnekultur i alle bydeler. I løpet av første halvår 2008 deltok i overkant av 4000 barn i forskjellige kulturaktiviteter. I samarbeid med Barne- og familietjenesten og skolen har tilbudene nådd ut til barn som ikke tidligere har deltatt i fritidsaktiviteter”.

Fra Rådmannens fagstab blir det sagt at kanskje kom krav om kutt i budsjettet som en følge av at det fra politikernes side ble reagert på at midler ble brukt til å opprette nye stillinger. Denne antakelsen blir bekreftet fra rådhuset hvor det sies at: *“Noe av ideen bak Barnepakken var et ønske om å gi de som jobber med kultur i bydelene et økonomisk handlingsrom. Men vi ser innimellom at når vi bevilger penger så blir det ofte et større fokus på å opprette stillinger innad i kommunen enn på å få i gang aktiviteter”*. Representanten fra fagstaben sier videre at noe av tanken bak det å få et nytt mandat for 2010 var å unngå fokus på stillinger og heller ha fokus på et økt antall aktiviteter for ungene i bydelene. *“Vi i administrasjonen oppfattet et signal om at politikerne ikke ønsket at kulturenheten skulle ha egne kurs eller tiltak. De ville ha aktivitetene ut – ikke ha kommunen som arrangør”*. Fra Kulturenhetens side presiseres det imidlertid at det i 2008 ikke ble opprettet ekstra stillinger til å administrere Barnepakken. Barnepakken midler ble brukt til å drive aktiviteter og leie inn kunst- og kulturutøvere som

⁴ Jamfør redegjørelse for endringene i 2009 gitt i Rammepan for Barnepakken 2010.

instruktører, men ikke til å lønne ansatte i Kulturenheten. Det kan derfor synes som at det er en viss uklarhet rundt dekning av stillinger i Barnepakken.

2.2.2 Endret innretning og formål i 2010

Høsten 2009 vedtok bystyret å endre mandatet for Barnepakken, med et økt fokus på samarbeidet med den 3.sektor. Formålet med Barnepakken 2010 er som tidligere år å utvide kultur- og fritidstilbudet for barn i alderen 9-14 år. I tillegg skisserer Trondheim kommune følgende målsettinger⁵:

- Målet for Barnepakken 2010 er å rekruttere barn til deltakelse i frivillige lag og organisasjoner.
- Yte tilskudd til de lag og organisasjoner som tilrettelegger sin aktivitet for å nå nye grupper barn.
- Bistå organisasjonene med kompetanse og personalressurs knyttet til inkludering av barn med særlige behov.
- Kolstad/Saupstad og Østbyen er prioriterte bydeler.
- Barnepakken vil samordne sin aktivitet med Trondheim kommunale kulturskole i lokalmiljøene.
- Hovedfokus på prioriterte skoler og frivillige organisasjoners ordinære arenaer.

Rammeplan og prosjektbeskrivelse for Barnepakken 2010, Plan for styring og administrasjon av prosjektet, beskriver prosjektets innretning og formål for 2010 slik:

”I tråd med bystyrets vedtak vil målet for Barnepakken 2010 være å rekruttere barn til deltakelse i frivillige lag og organisasjoner. For å få til dette vil Kulturenheten styrke tilretteleggerrollen. En av hovedoppgavene vil være å stimulere frivillige lag til å rekruttere flere og nye grupper barn i sine aktiviteter”.

Til forskjell fra formålene beskrevet i 2008 har man fjernet punktet om å utvikle tiltak i egen regi, og fremhevet punktet som handler om samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. Kulturenheten skal fra 2010 i større grad ha en tilretteleggerrolle, framfor en utførerrolle. Den andre store endringen fra tidligere år er at Barnepakken fra 2010 gikk fra å være et byomfattende prosjekt til å skulle konsentrere innsatsen inn mot utvalgte bydeler. Barnepakken har valgt å konsentrere sin aktivitet til barneskoler som scorer lavest på levekårsindikatorene. Prioriteringen er basert på kunnskap om at barn med dårligere levekår deltar i mindre grad i de ordinære tilbudene. Prioriterte skoler for Barnepakken 2010 er Saupstad og Kolstad i bydel Saupstad og Bispehaugen og Lilleby skoler i Østbyen. *“Bydelene ble plukket ut fordi det var der man så de største utfordringene, men ambisjonen er at Barnepakken skal utvides til å gjelde hele byen etter hvert”*, sies det fra politisk hold i kommunen.

⁵ Se: <http://www.trondheim.kommune.no/content/1117660454/Mer-om-Barnekultur>

Rammeplanen for Barnepakken peker på at de fleste barn opplever skolen som en naturlig, trygg og inkluderende arena i nærmiljøet. Samtidig er det også viktig at barn med få kultur- og fritidsaktiviteter får delta på de frivillige organisasjonenes ordinære arenaer i området. Prosjektet satser derfor på å tilrettelegge for aktiviteter først og fremst lokalt der barna bor. Det er dessuten et ønske at tiltak som igangsettes kan bestå også etter prosjektets avslutning.

2.2.3 Kriterier for tilskudd

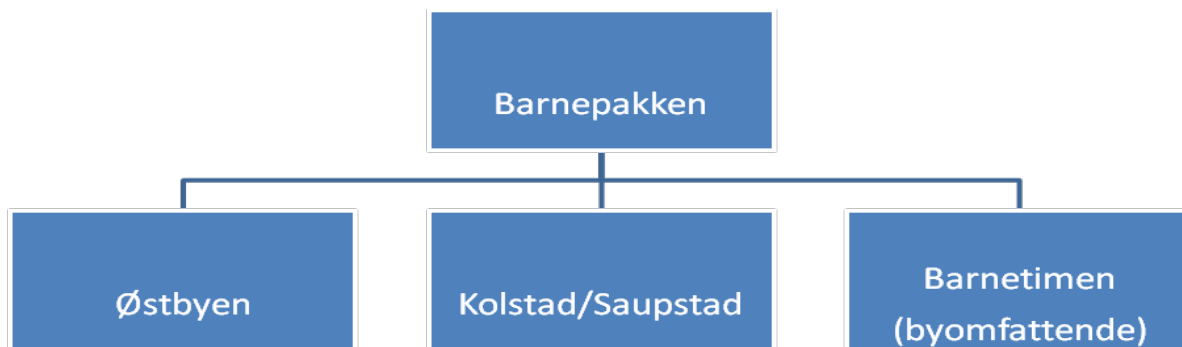
Skrivet *Kriterier for tilskudd fra Barnepakken 2010* fra Trondheim kommune viser til at tilskudd kan gis til frivillige lag og organisasjoner som tilrettelegger slik at alle barn kan delta i kultur- og fritidsaktiviteter. Skrivet gir potensielle søkere eksempler på hva som støttes:

- Lag og organisasjoner i bydelen som tilrettelegger sin eksisterende aktivitet for å nå grupper av barn som ellers deltar lite i aktiviteter.
- Lag og organisasjoner i bydelen som vil utvikle nye aktiviteter for barn i lokalmiljøet, i regi av sitt lag/organisasjon eller med flere samarbeidspartnere.
- Tilskuddet kan gis til byomfattende lag og organisasjoner som tilbyr nye aktiviteter for barn fra våre prioriterte bydeler, enten alene eller gjerne i samarbeid med lokale ressurser i den aktuelle bydelen.

Ansatte i kommunen forteller at det har vært en ambisjon i Barnepakken å gjøre søkningsprosessen for organisasjonene så enkel og ubyråkratisk som mulig.

2.3 Organisering

Barnepakken deles inn i tre delprosjekter som knyttes opp mot hovedprosjektet gjennom felles nettverk og organisasjonstilknytning, evalueringssystem, koordinering og felles arbeidsgruppe. I tillegg til delprosjekt i bydelene Østbyen og Saupstad, omfatter Barnepakken *Barnetimen* som er et byomfattende tilbud for familier med barn i alderen 0-14 år. Forenklet kan organiseringen av Barnepakken framstilles slik:

Siden det har vært et poeng ikke å bruke midler til å opprette nye stillinger har Kulturenheten benyttet allerede eksisterende ressurser til å administrere Barnepakken. Det er ansatt tre prosjektledere for Barnepakken som hver er ansatt i 50 prosent stilling lønnet fra Kulturenheten, og som har ansvar for henholdsvis Østbyen, Saupstad og Barnetimen. I tillegg er det ansatt en koordinerende prosjektansvarlig i 50 prosent stilling finansiert av Barnepakkens midler. Etter eget ønske har delprosjektet på Østbyen et eget budsjett under Barnepakken som de forvalter. Ellers administreres det økonomiske ut fra en felles pott for de resterende delene.

I tillegg til de tre delprosjektene Østbyen, Kolstad/Saupstad og Barnetimen gis det tilskudd fra Barnepakken til aktiviteter utenfor bydelene, for eksempel til arrangementer på Voll gård. Målgruppa også for slike aktiviteter skal først og fremst være barn fra de prioriterte områdene. I følge kommunen⁶ består Barnekultur i regi av Trondheim kommune i dag av *“aktiviteter i noen prioriterte bydeler. I tillegg har vi en del byomfattende tilbud som Barnetimen og tilbud på Voll gård”*. Barnepakken utgjør dermed en stor del av kommunens barnekulturtilbud.

2.4 Empowerment som tilnærming

I rammeplanen for Barnepakken vises det til at prosjektet vil benytte seg av ulike metodiske tilnærminger, men at empowerment, både som perspektiv og metode, vil stå sentralt. Empowerment defineres i denne sammenhengen som en ”bottom up” strategi, der mennesker selv får definere sine egne problemer ut fra sin egen situasjon og finne sine egne løsninger i felleskap med andre. Deltakelse krever innflytelse over hele prosessen – fra idéskaping til gjennomføring og evaluering, sies det. Det understrekes at empowerment er en sentral metode innenfor nærmiljø- og lokalmiljøarbeid.

⁶Se: <http://www.trondheim.kommune.no/barnekultur/>

Foto: Rolf Jensen. Fra sommeraktiviteter på Voll gård.

Kapittelsammendrag

Gjennomføring av aktiviteter

- Barnepakken 2010 har gitt tilskudd fra rundt 5000 til 210 000 kroner til ulike prosjekter.
- 10 441 barn og voksne deltok på Barnepakkens aktiviteter og arrangementer.

Østbyen

- Det ble gjennomført en rekke kurs og sommeraktiviteter, det ble satt i gang teater og kor for barn og det ble gitt tilskudd til Ladehammerfestivalen og livredningskurs.

Saupstad/Kolstad

- På Saupstad/Kolstad ble det arrangert en rekke sommeraktiviteter, håndballskole og sjakkurs. I tillegg ble det gitt tilskudd til Kolstad-dagene og til tiltaket "Tweenies".

Barnetimen

- Barnetimen sto bak 9 familiearrangementer i 2010.

Øvrige tilskudd

- På Voll gård ble ferieaktivitetene Sommer Camp og Høst Voll arrangert med tilskudd fra Barnepakken. I tillegg ble det gitt tilskudd til aktiviteter gjennom Trondheim Klatreklubb, Norges håndballforbund og Barnas Turlag.

3. Gjennomføring og aktiviteter

Arbeidet med Barnepakken 2010 begynte tidlig på året med en kartleggingsfase i bydelene Østbyen og Kolstad/Saupstad. I følge prosjektets rammeplan var det et ønske å få kartlagt antallet barn i bydelen, hvilke fritidsaktiviteter disse deltar på, hvilke aktiviteter de savner og hvilke lag og organisasjoner det finnes for barn i området. Neste steg i prosjektet vinteren 2010 var å analysere datamaterialet og se hva det betydde for prosjektets prioriteringer. Datamaterialet skulle være retningsgivende både for hvilke lag og organisasjoner de ønsket å samarbeide med, og hvilke barn de søkte å prioritere. Det var et ønske om å involvere aktører i lokalmiljøet tidligst mulig i prosjektet og nettverk med frivillige organisasjoner ble etablert. Målsettingen i rammeplanen var at det i løpet av mars 2010 ble satt i gang aktiviteter for barn. Selve driftsfasen av prosjektet ble satt fra april til desember. Videre viser rammeplanen at det i løpet av vinteren skulle etableres et felles forum for hver bydel bestående av representant fra offentlige samarbeidspartnere som Barnas INN, Helse og Velferd (fra gruppe "Fattige familier"), representant fra gruppa "Barn av psykisk syke", BFT og prosjektleder fra Kulturenheten.

3.1 Aktiviteter og arrangementer

Budsjettet for Barnepakken 2010 var på 2 millioner. Barnepakken har gitt tilskudd fra rundt kr 5000 til kr 210 000 til ulike prosjekter i 2010. Tabellen under viser kommunens oversikt over bruk av midler, samt hvor mange barn som har deltatt innenfor Barnepakkens ulike delprosjekter:

Prosjekt	Deltakende barn (familier)
Barnepakken tilskudd: 654 000,- er benyttet til tilskudd. 13 organisasjoner har fått tilskudd til 19 ulike aktiviteter.	2402 barn
Barnepakken tilskudd, Østbyen: 225 000,- 13 organisasjoner har fått tilskudd.	269 barn
Barnetimen, total ramme: 150 000,- benyttet til 9 arrangementer	9320 barn og voksne
Sum aktivitet Barnepakken: 1 020 000,-	10 441 barn og voksne ⁷

⁷ Grunnen til at sluttsummen er lavere enn summen av delaktivitetene er at enkelte av festivalene både har hatt samarbeid med Barnetimen og i tillegg fått tilskudd fra Barnepakken for øvrig. Summen av antallet barn og voksne som har deltatt i arrangementer til sammen er derfor justert tilsvarende slik at deltakere ikke telles dobbelt.

Summen av deltakere over er basert på tall fra de arrangementene hvor det har vært en registrering av antallet. Disse tallene gjengis i tabellene i presentasjonen av aktiviteter i de ulike delprosjektene. I Østbyen ble det i 2010 gitt tilskudd til to arrangementer, Ladehammerfestivalen og livredningskurs for Lilleby FAU, hvor det ikke ble registrert antall besøkende da det er vanskelig å vite eksakt antall oppmøtte. I tillegg ble det gitt tilskudd til Juleverksted i regi av Barnas Turlag gjennom Barnepakken, hvor flere tusen deltok uten at det eksakte tallet har vært mulig å registrere eller rapportere. Gjennom Barnepakken 2010 ble det også gitt tilskudd til enkelte aktiviteter som skal avsluttes først i 2011, for eksempel håndballaktiviteter, allidrett og jentekvelder (jamfør tabell under punkt 3.5). Siden disse aktivitetene skal fortsette også i 2011 er det foreløpig ingen registrering av antallet deltakere på disse arrangementene. Tallet 10 441 skal dermed forstås som antallet registrerte deltakere. I tillegg kommer altså alle de aktivitetene hvor det ikke har vært registrert besøkende, og det totale antallet barn og voksne som Barnepakken i 2010 har nådd er derfor i virkeligheten høyere enn det som vises i tabellen over.

3.2 Aktiviteter i Østbyen

I Østbyen er Bispehaugen og Lilleby prioriterte skoler. Utenom skolene har aktuelle arenaer i bydelen vært blant annet Trikkestallen, Lademoen bydelshus, DansiTs lokaler, Ringve videregående skole og ulike friluftsområder. I løpet av 2010 ble det arrangert en rekke aktiviteter gjennom Barnekultur i Østbyen for barn i 4.-7. trinn. Tabellen under viser en oversikt over de aktivitetene som ble gjennomført med midler fra Barnepakken.

Aktivitetstilbud for 4.-7. trinn i regi av Barnepakken 2010, Østbyen

Kurs/aktivitet	Antall ganger	Samarbeidspartner(e) fra frivillige organisasjoner	Antallet deltakere ⁸
Bandverksted	8	AKKS	10/gang
Bandverksted	8	AKKS	12/gang
Filmkurs	8	Ringve vgs., elevbedrift	24/gang
Filmkurs	7	Ringve vgs., elevbedrift	24/gang
Fiske-arrangement	3	Trondheim Jeger- og Fiskeforening	24 totalt
Skatekurs	4	Trondheim Skate Association	12/gang
Klatredager	2	Trondheim Klatreklubb	56 totalt
Seiledag	1	Byneset IL v/ Sjøsportgruppa	30 totalt
Bandkurs	8	AKKS	10/gang
Filmkurs	7	Ringve vgs., elevbedrift	24/gang
BMX-sykkelskurs	7	Trondheim Skate Association	10/gang
Kor	8	Lademoen menighet Kirkelig fellesråd i Trondheim	10/gang
Lademoen Barneteater	12	Lademoen menighet Kirkelig fellesråd i Trondheim	13/gang
Capoeira-kurs	5	Grupo Uniao na Capoeira	10/gang
SUM			269

I tillegg til aktivitetene i denne oversikten ble det gjennom Barnepakken Østbyen gitt tilskudd til Ladehammerfestivalen, livredningskurs for Lilleby FAU og til Norges Håndballforbund i 2010. Disse aktivitetene er imidlertid ikke med i tabellen over da det mangler tall for antallet deltakere ved disse arrangementene. Antallet barn som totalt har deltatt på aktiviteter gjennom Barnepakken Østbyen i 2010 er dermed reelt sett høyere enn 269.

Kulturenheten arrangerer ulike sommertilbud for barn i byen. I Østbyen ble ”Sommer i sentrum” arrangert som et ferietilbud for 4.-7. trinn i ukene 25-27 i 2010 med mange ulike aktiviteter. Av de 15 dagene med sommeraktiviteter ble tre av dagene, klatredagene og seildagen, arrangert gjennom midler fra Barnepakken.

Det har i tillegg vært arrangert en rekke kurs, verksteder og arrangementer gjennom hele året. Gjennom kartlegging av barnas ønsker for aktiviteter på Lilleby og Bispehaugen kom det fram at mange ønsket seg filmkurs, og det ble arrangert tre runder med slike kurs i 2010. Her skulle deltakerne lære å lage film, skrive manus, finne eller lage kostymer og rekvisitter og filme. Et annet ønske som dukket opp på Lilleby skole var fiske, og denne aktiviteten ble arrangert tre dager i løpet av våren.

Østbyen kunne tilby flere runder med bandkurs i 2010 i samarbeid med AKKS (Aktivt KvinneKulturSenter) som er en idealistisk musikkorganisasjon som arbeider for å rekruttere,

⁸ For enkelte aktiviteter oppgis antallet deltakere pr gang, da det er de samme barna som har deltatt hver gang. Der antallet oppgis som en totalsum betyr dette at selv om aktiviteten har vært arrangert flere ganger så er det ulike barn som har deltatt hver gang. Dette skillet er gjort for å unngå en dobbeltregistrering av deltakere.

motivere og synliggjøre kvinner i alle ledd av musikkbransjen. Musikkopplæring er kjernen i AKKS sin virksomhet og de tilbød introduksjonskurs der ungene fikk mulighet til å prøve seg på ulike instrumenter og på vokal. I samarbeid med Trondheim Skate Association ble det arrangert både skatekurs og kurs i BMX-sykling. Det ble i løpet av 2010 satt i gang kor og teatergruppe gjennom Barnepakken, og på slutten av året fikk ungene tilbud om Capoeira-kurs.

Alle aktivitetene, unntatt somertilbudene, har vært gratis. Påmelding har skjedd via internett. Barnekultur Østbyen har stått for markedsføringen gjennom brosjyrer, løpesedler, egen nettside og It's Learning. I tillegg har Barnepakken Østbyen tett kontakt med offentlige etater som Helse og Velferd, Barne- og familietjenesten, NAV og skolene. Gjennom samarbeid med det offentlige blir noen barn og familier som man ser har behov kontaktet direkte. Enkelte av deltakerne håndplukkes dermed, og det holdes av prioriterte plasser til dem. Resten av plassene går etter "først-til-mølla"-prinsippet. Aktiviteter i regi av Barnepakken begynner dessuten å bli kjent for folk i bydelen så i stadig større grad får prosjektlederen også direkte henvendelser fra foreldre. I tillegg er lærere flinke til å melde i fra om enkeltbarn som har behov for aktiviteter.

3.3 Aktiviteter på Saupstad/Kolstad

Barnekultur Saupstad har i løpet av 2010 arrangert en rekke aktiviteter gjennom Barnepakken i tett samarbeid med ulike lag og organisasjoner i bydelen. Prioriterte skoler i dette området er Kolstad og Saupstad skole. Andre aktuelle arenaer i bydelen har blant annet vært Boxåpneren kultursenter for barn og unge, Kolstad fotball klubbhus, Saupstad Folkebibliotek, frivilligsentralen, Husebyhallen, samt ulike skateområder og ballbinger på Kolstad. Følgende arrangementer i bydelen har fått tilskudd fra Barnepakken i 2010:

Aktivitetstilbud for 4.-7. trinn i regi av Barnepakken 2010, Saupstad/Kolstad.

Kurs/aktivitet	Samarbeidspartner(e) fra frivillige organisasjoner	Antall deltakere
Tweenies og utlånsentral	Kolstad Fotball	100/gang
Kolstad-dagene	Kolstad Fotball	100 totalt
Barnesjakk	Saupstad Frivilligsentral/Røde Kors	16/gang
Sommeraktiviteter	Capoeira Trondheim GUC Trondheim Bokseklubb KFUM Speideren Kolstad Håndball Kolstad Fotball	128 totalt
Håndballskole	Kolstad Håndball	230 totalt
SUM		574

Tweenies er viktig for rekrutteringen inn i lag og organisasjoner på Saupstad, og en av satsingsområdene for å inkludere flere barn i aktiviteter i området. Tweenies er et tilbud for barn i alderen 9-13 år. To ettermiddager/kvelder i uka har Barnekultur i samarbeid med lag og organisasjoner i bydelen faste aktiviteter i Boxåpners⁹ lokaler. Tweenies skal være et lavterskeltilbud, og tilby varierte aktiviteter, verksteder og kurs innen ulike kulturuttrykk. I tillegg serveres sunn og rimelig mat. Tilbudet legger vekt på å tilby barna trygge rammer, et fast holdepunkt og gode voksenmodeller.

Tweenies drives som et samarbeid mellom offentlige og frivillige aktører. Ansatte i Kolstad fotball lønnet gjennom tilskudd fra Barnepakken jobber sammen med kommuneansatte. Det er i tillegg et ønske om at foreldre skal delta på ulike måter i gjennomføringen. Tweenies beskrives som et svært populært og viktig tilbud til barn i bydelen, med rundt 100 barn til stede hver kveld det er åpent. Tweenies representerer et alternativ til barn som ikke er organisert i fritidsaktiviteter.

Sommeren 2010 ble det arrangert 4 uker med ferieaktiviteter på Saupstad/Kolstad, med hovedbase i Kolstad fotballs klubbhus og på Saupstad bibliotek. Det var tilbud om fotballaktiviteter, håndballaktiviteter, boksing, capoeira, speider, villmarkstur, aktiviteter i Husebybadet og åpen alternativ fritidsklubb i bibliotekets lokaler. Som en del av Kolstaddagene ble det gitt midler fra Barnepakken til barneteater og sirkusaktiviteter arrangert av Kolstad fotball. Frivilligsentralen på Saupstad har fått midler fra Barnepakken til innkjøp av sjakkutstyr og de har fått i gang sjakk-kurs driftet av frivillige. Sjakkaktivitetene omtales som en kjempesuksess og det fortelles at interessen har spredt seg til blant annet biblioteket, Boxåpner og Tweenies. Kolstad håndball arrangerte høsten 2010 tre dager med håndballskole. Målsettingen var å rekruttere nye barn, og barn med ulik etnisk bakgrunn til denne aktiviteten, og dessuten å gi alle en mulighet til å prøve seg i sporten uten økonomiske eller andre forpliktelser.

Som i Østbyen markedsføres tilbudene i Barnepakken på Kolstad/Saupstad gjennom samarbeid med andre kommunale enheter som BFT, Barnas INN og biblioteket på Saupstad. På Kolstad blir imidlertid ingen barn håndplukket slik de blir i Østbyen. I tillegg skjer markedsføring av aktivitetene gjennom utdeling av brosjyrer på tyrkisk, engelsk og norsk på skolene og i nærområdet. Prosjektleder på Saupstad/Kolstad i samarbeid med ulike samarbeidspartnere i nettverksgruppa diskuterte dessuten muligheten for en hjemmeside for bydelen for å informere om aktiviteter og for å presentere organisasjonene.

⁹ Boxåpner kultursenter for barn og unge er et kulturverksted og allaktivitetstilbud for ungdom på Saupstad.

3.4 Barnetimen

Barnetimen er gratis familiearrangement som gjennomføres én lørdag i måneden i samarbeid med produsenter, festivaler, kunst- og kulturutøvere og frivillige lag og organisasjoner. Under vises en oversikt over de 9 arrangementene Barnetimen var med å samarbeide om i 2010.

Barnetimens arrangementer 2010.

Måned	Arrangement	Samarbeidspartner(e) fra frivillige organisasjoner	Antallet deltakere ¹⁰
Mars	Figurteater "Katta og andre strofer", Teater Fusentast, Boxåpner kultursenter for barn og unge. Verksteder og aktiviteter.	Kolstad fotball Barnas Røde Kors	250
April	Barnas Bluesfestival, Royal Garden. Verksteder og aktiviteter.	Småbispan Trygg Trafikk Nidaros Bluesfestival	1500
Mai	Lesestund med prisvinner Kari Stai, Saupstad Folkebibliotek. Verksteder og aktiviteter.	Kolstad fotball Godt Voksen Saupstad Frivilligsentral	70 (fullt)
Juli	Oi! Trøndersk Matfestival i Tordenskioldparken Verksteder og aktiviteter.	4H Kokkelaugget Trøndersk matfestival	1000
August	Pstereo-piknik på Marinen. Verksteder og aktiviteter.	Pstereofestivalen Rockforum Natur og Ungdom	5000
September	Flamenco Trondheim og FlamenCompaniet. Thavina Yogesvaran med tamilsk dans, Dokkhuset scene A/S. Verksteder og aktiviteter.	Flamenco Trondheim Østbyen Frivilligsentral	200
Oktober	Barnas Latinfestival, Byscenen. Verksteder og aktiviteter.	Latinfestivalen Sangfabrikken NOBU - korene Sør-Trøndelag Musikkråd	400
November	Transform verdensmusikkfestival, Kultursenteret ISAK. Verksteder og aktiviteter.	Transformfestivalen BUL Nidaros Sør-Trøndelag Musikkråd Vietnamesisk flyktningeforening Filipino Cultural Organization Flamenco Trondheim FlamenCompaniet Ngoma teater Østbyen Frivilligsentral	450
Desember	Rasmus og verdens beste band og elever fra TKK, Dokkhuset scene A/S.	Trondhjems Turistforening ved Barnas Turlag	450
Sum			9320

¹⁰ Det er svært vanskelig å registrere det nøyaktige antallet som deltar på Barnetimens arrangementer, da disse er store, åpne og gratis tilstelninger. Antallet oppgitt er derfor basert på et overslag gjort ved de ulike arrangementene. Både barn og voksne regnes her som deltakere.

Barnetimen skiller seg noe ut fra de to andre delprosjektene under Barnepakken, blant annet ved at de har en litt annen målgruppe. Barnetimen henvender seg til en yngre aldersgruppe, og målgruppa er først og fremst familier med barn fra 3 år og oppover. Barnetimen er dessuten byomfattende, selv om det ligger i deres mandat at de skal ha et spesielt fokus på bydelene Østbyen og Saupstad/Kolstad. Det er et mål at de skal forsøke å samarbeide med organisasjoner som befinner seg i disse bydelene, samt fungere som et verktøy i arbeidet med å rekruttere flere og nye grupper barn fra Østbyen og Kolstad/Saupstad bydel inn i frivillige lag og organisasjoners aktiviteter.

Selv om Barnetimen er litt ”på siden” i forhold til de andre delprosjektene, har man valgt å opprettholde dette arrangementet som en del av Barnepakken fordi det har vist seg å være et populært tiltak som trekker mange familier, blant annet en del innvandrerfamilier. I tillegg har prosjektet gitt en mulighet for å opprettholde kontakt med byens øvrige kunst- og kulturliv. I Barnetimen er det et mål også å samarbeide med organisasjoner og festivaler som tar utgangspunkt i andre kulturuttrykk enn det norske. På en side er dette gjort for å nå flere fra innvandrergroppene, men samtidig understrekes det at dette i like stor grad handler om å gi majoritetsbefolkningen nye erfaringer og inntrykk fra ulike steder i verden. Barnetimens samarbeid med for eksempel Latinfestivalen og Transform -festivalen er eksempler på dette.

Barnetimen har i løpet av 2010 formidlet teatergrupper, forfattere, frivillige organisasjoner og andre kunst- og kulturutøvere til arrangører for Kolstad-dagene, til Saupstad bibliotek, til festivaler og andre. De har dessuten bidratt til å inspirere ulike frivillige lag til å starte opp aktiviteter og kurs for barn. Barnetimen får gode tilbakemeldinger fra sine samarbeidspartnere når det gjelder planlegging og arrangementsavvikling. Barna og familiene er også fornøyde. Selve programmet har det også blitt gode tilbakemeldinger på og konserter, forestillinger og verksteder har fått mye bra respons.

Det er et stort nettverk rundt Barnetimen som bidrar til å markedsføre og promotere de ulike arrangementene. Prosjektleder forteller at hun har omtrent 400 stykker i dette nettverket, for eksempel Barnas INN, asylmottak, Distriktpsikiatriske senter (DPS), barnehager, BFT og frivillige organisasjoner. Disse får oversendt informasjonsmateriell som plakater og flyers, som de igjen skal spre videre til familier de er i kontakt med. Fra samarbeidspartnere Barnetimen har hatt i 2010 sies det blant annet at de var imponerte over den svært gode strategien for markedsføring ut mot målgruppa.

3.5 Øvrige tilbud med tilskudd fra Barnepakken

Det gis tilskudd fra Barnepakken til enkelte aktiviteter utenfor de prioriterte bydelene, men målgruppa også for slike tiltak skal først og fremst være barn fra Østbyen og Saupstad/Kolstad. For 2010 ble det, i tillegg til de aktivitetene allerede nevnt under delprosjektene over, gitt tilskudd fra Barnepakken til følgende tilbud:

Aktivitet	Samarbeidspartner(e) fra frivillige organisasjoner	Antall deltakere
SommerCamp Barn fra BFT Østbyen og Heimdal	Strinda Frivilligsentral NTNUI Capoeira, Nidaros Tae Kwon –Do klubb, Voll 4H klubb	13 totalt (BFT)
Høst Voll Barn fra BFT Østbyen og Heimdal	Strinda Frivilligsentral Tanzaniaforeningen, Vietnamesisk flyktingeforening, Den Nordlige Fantasiunion.	35 (derav 14 fra BFT)
Klatring. Integrering av somaliske jenter.	Trondheim Klatreklubb	10/gang
Førjulskos i Korsvika og fakkeltog til Rønningen for barn fra Saupstad, Huseby, Flatåsen, Lundåsen, Rønningen og Lade.	Barnas Turlag v/ Trondhjems Turistforening	220 totalt
Juleverksted i sentrum¹¹	Barnas Turlag v/ Trondhjems Turistforening	
Håndballaktivitet Østbyen, Saupstad og Kattem (integrerings- og informasjonsarbeid)	Norges Håndballforbund Region Midt Norge	Avsluttes 2011
Allidrett	Kolstad fotball og Kolstad Håndball	Avsluttes 2011
Jentekvelder	Saupstad Frivilligsentral	Avsluttes 2011

Gjennom Trondheim klatreklubb ble det fra mai til desember arrangert kurs med den målsettingen å integrere jenter med bakgrunn fra blant annet Somalia i klatresporten og i klatremiljøet. På slutten av året fikk Barnepakken i stand et samarbeid med Barnas turlag som før jul arrangerte flere aktiviteter. Hovedmålsettingen var å få barnefamilier ut i naturen.

3.5.1 Aktiviteter på Voll gård

Barnekultur Lerkendal på Voll gård er en base for byomfattende tilbud for barn i Trondheim. Målgruppen for aktivitetene på Voll er alle barn opp til 13 år, med hovedvekt på barn mellom 9 og 13 år. Kulturenheten har et aktivitetshus på gården, Aktivitetsbasen Gulhuset. Her drives det blant annet dyreklubb, barneklubb, datakurs og internettkafè for eldre. Strinda Frivilligsentral eies av Stiftelsen Voll gård, og drives i samarbeid med gården. Gjennom Barnepakken har det i løpet av 2010 vært arrangert ferieaktiviteter på Voll gård på sommeren og høsten.

¹¹ Det var vanskelig å telle deltakere på dette arrangementet helt presist, men Barnas Turlag anslår at mange tusen barn var innom verkstedet i løpet av de 9 dagene dette ble arrangert. Siden det ikke finnes tall for dette arrangementet er deltakerne ikke regnet inn i summen av barn og voksne som har deltatt i aktiviteter under punkt 3.1.

Voll gård har 11 år på rad arrangert ”Sommer Voll” som en byomfattende aktivitet for barn. Dette foregår tre uker i løpet av sommeren, to uker rett etter feriestart og en uke rett før skolestart. Denne aktiviteten er imidlertid basert på egenbetaling og er ikke del av Barnepakken. Som et lavterskel ferietilbud ble i 2010 Sommer Camp arrangert på Voll som et gratis alternativ. Sommer Camp tilbød en aktiv uke med ulike aktiviteter på Voll gård, med fjøsstell, capoeira, Taekwon-Do, hesteridning, volleyball, hinderløype, kose med dyr og hoppe i halmen. Tilbudet var for barn i 5.- 7. klasse, og det var mulig å melde seg på enkelt dager, eller for hele uka. Sommer Camp var et samarbeid mellom Voll gård, Strinda frivilligsentral, Voll 4H-klubb, Nidaros Taekwon-Do klubb, NTNUI Capoeira og Trondheim kommune, Kulturenheten.

En av de ansatte forklarer at hovedideen bak Sommer Camp er at barna skal få oppleve noe annet enn det de er vant til. Målsettingen er dessuten at de skal få interesse for noen av aktivitetene de deltar i på Voll og lyst til å fortsette med disse, sier hun. De ansatte holder seg ofte litt unna når barna for eksempel holder på med Taekwon-Do slik at de i større grad skal bli kjent med trenerne. Poenget er at terskelen for å fortsette skal bli lavere. Arrangementet var for barn fra Saupstad, Kolstad og Østbyen først og fremst, og det ble derfor arrangert skyss fra disse områdene hver dag. Tilbudet hadde plass til 20 barn og 13 var påmeldt. 9-10 av dem møtte hver dag. På grunn av langvarig skolestreik fikk de ikke spredt informasjon om dette tilbudet i like stor grad som det de ønsket. De aller fleste av ungene ble derfor rekruttert gjennom Barne- og familietjenesten. Flere av dem vi snakket med på Voll beskrev de 13 som var med på Sommer Camp som svært ressurskrevende unger.

For å utløse midler til å arrangere Sommer Camp fra Barnepakken var Kulturenheten og Voll gård avhengige av et samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. Til forskjell fra det ordinære Sommer Voll tilbudet, som arrangeres i regi av kommunen selv, driftet frivillige organisasjoner i større grad aktivitetene på Sommer Camp ved hjelp av tilskudd fra Barnepakken. Kulturenheten erfarte at det ble svært vanskelig bare å skulle ha en tilretteleggerrolle. Hvilke aktiviteter man kunne tilby barna i dette tiltaket ble i stor grad styrt av hvilke organisasjoner som kunne stille opp. Det påpekes at det ikke var enkelt å få frivillige til å stille midt i sommerferien. Enkelte av organisasjonene hadde svært få voksne som kunne stille som instruktører, og et lag stilte kun med to tenåringer. Dette fungerte dårlig, spesielt siden deltakerne var utfordrende. Kulturenhetens ansatte måtte dermed være med på aktivitetene innimellom fordi de opplevde at det var liten kontroll over hvem som jobbet med barna.

Oppsummeringsvis så Kulturenheten på Sommer Camp som et vellykket tiltak. Deltakerne hadde hatt en uke med mange spennende aktiviteter, og både deltakere og de frivillige som hadde stilt opp var svært fornøyde. Etter Sommer Camp kunne både Capoeira og Taekwon-Do klubbene melde tilbake at de hadde fått henvendelser fra barn som var interesserte i å fortsette med aktivitetene. Likevel blir det påpekt at dette tiltaket opplevdes som et særtiltak for en bestemt gruppe barn. En ansatt i Kulturenheten mener at:

“Jeg opplever at Barnepakken organisering fører til økt stigmatisering, og forsterker forskjeller mellom ressurssterke og ressurssvake. Det at det arrangeres to ulike sommertilbud for barn på Voll er et eksempel på det. Det skapes en stemning av at Sommer Voll er for de ressurssterke og Sommer Camp for de ressurssvake. Sommer Camp kan oppfattes som et slags annenrangs tilbud. Vi vil heller være med og legge til rette for at barn fra utsatte områder får muligheten til å inkluderes i de andre tilbudene vi har. Om alle barn deltar på det samme tilbudet vil forskjellene mellom barna utviskes i større grad enn det som er tilfellet nå”.

Høst Voll ble arrangert i skolens høstferie. Ansatte ved Barnekultur Lerkendal forteller at de under Høst Voll fikk benyttet den modellen de savnet i forbindelse med Sommer Voll og Sommer Camp. Det ordinære tiltak gjennom Kulturenheten ble kombinert med midler fra Barnepakken og samarbeid med organisasjoner. Det var ett tiltak for alle barn i byen, men med noen plasser finansiert av Barnepakken og forbeholdt barn fra de aktuelle bydelene. Dermed fikk barna det samme tilbudet. Til sammen deltok 35 barn på aktivitetene, og 14 av disse var fra bydelene Kolstad/Saupstad og Østbyen.

Høst Voll ble arrangert over tre dager og fokus var på matlaging. Det var et samarbeidsprosjekt mellom Kulturenheten i Trondheim kommune, Voll gård, Strinda Frivilligsentral, Tanzania-foreningen, Vietnamesisk flyktningeforening og Den Nordlige Fantasyunion. Barna fikk lage mat fra Tanzania, Vietnam og middelalderen. Samtidig hadde de aktiviteter som trykk på t-skjorter, stelling av dyr, tegning, origami og musikk. Tiltaket ble betegnet som svært vellykket. Samarbeidet man fikk til gjennom Høst Voll førte blant annet til at Fantasyunionen i etterkant startet opp et fast lavterskeltilbud for barn mellom 10-13 år på Voll gård.

Foto: Hedvig E. Rekkebo. Fra Barnetimen på Saupstad bibliotek.

Kapittelsammendrag

Mange positive resultater

- En rekke arrangementer og aktiviteter for barn og familier
- Viktigheten av barnekultur satt på dagsorden
- Etablerte samarbeid med frivillige det kan bygges videre på i 2011

Enighet rundt intensjonene

- Mandatets vektlegging av samarbeid mellom Barnepakken og frivillige lag og organisasjoner oppfattes som en god idé blant de involverte partene

Tidvis utfordrende gjennomføring

- Usikkerhet rundt tolking av mandatet
- Utfordringer i forhold til å få med frivillige lag og organisasjoner
- Utfordringer i forhold til å imøtekomme ønskene fra barn om ulike typer aktiviteter innen rammene for Barnepakken
- Uklart hva tilrettelegger rollen skal innebære og hvor atskilt fra utførerrollen den skal, eller kan, være.

Markedsføring og rekruttering

- De ulike delprosjektene har benyttet litt forskjellige markedsførings- og rekrutteringsstrategier
- Bred markedsføring har ført til stor oppslutning rundt aktivitetene.
- Lag og organisasjoner melder om at solid markedsføring har bidratt til at de når nye barn og opplever økt rekruttering

4. Prosess og resultater – løsninger og utfordringer

4.1 Økt fokus på kulturtilbud for barn

Gjennom tett samarbeid med frivillige lag og organisasjoner og offentlige instanser har de ulike delprosjektene i Barnepakken fått i stand en rekke aktiviteter for barn i 2010. *”En fordel med Barnepakken er at vi har fått spisset arbeidet vårt. Og vi har klart å nå mange familier”*, sier en av de ansatte.

En annen positiv effekt med Barnepakken er at det i løpet av 2010 er flere frivillige organisasjonene som har fått øynene opp for barnekultur i byen. Flere av disse søkte allerede høsten 2010 om midler videre for barneaktiviteter i 2011. Når frivillige og ulike kulturaktører har jobbet sammen på arrangementer har de fått utvidet kjennskap til hvilke tilbud som finnes i byen. De har dermed skapt barnekulturtilbud som i utgangspunktet er noe utenfor det de driver med til vanlig. *”På denne måten kan tilretteleggerrollen fungere som døråpner for samarbeid mellom ulike aktører. Dette er positive ringvirkninger vi ser”*, sier en av de ansatte. Flere organisasjoner som i utgangspunktet ikke hadde aktiviteter for barn har etter samarbeid med Barnepakken utvidet sine tilbud til også å inkludere barnegrupper.

Det at arrangører har kunnet motta tilskudd, veiledning, tips og annen hjelp har bidratt til at flere festivaler og andre arrangører har kunnet gjennomføre bydelsdager og arrangement for barn i byen. I tillegg har det vært en gylden anledning for frivillige organisasjoner til å få prøvd ut aktiviteter for barn og til å profilere sine aktiviteter rettet mot barn.

4.2 Gode intensjoner – utfordrende gjennomføring?

Både blant ansatte i Kulturenheten og samarbeidspartnere ses intensjonene bak Barnepakken som svært positive. Mandatets vektlegging av samarbeid med det frivillige oppfattes som en god idé, ut fra ønsker om at flest mulig barn skal inkluderes i ordinære tilbud sammen med sine jevnaldrende. Flere bruker begrepet *”normalisering”* som et positivt motstykke til *”særtiltak”* i denne forbindelsen. Likevel har den praktiske gjennomføringen av Barnepakken bydd på mange utfordringer og reist ulike spørsmål. Diskusjonene videre i dette kapittelet baserer seg på tilbakemeldinger fra offentlige og frivillige samarbeidspartnere, Kulturenhetens ansatte og Rådmannens fagstab.

4.2.1 Om mandatet for 2010

Ledelsen i Kulturenheten understreker at de ikke har problemer med å følge intensjonene bak Barnepakken: *“De politiske føringene her i forhold til at aktiviteter skal ta sikte på alminneliggjøring, inkludering og økt sosialt fellesskap med jevnaldrende er gode intensjoner. Problemet er den praktiske gjennomføringen”*. De opplever dessuten en uklarhet rundt Barnepakken fordi *“saken har hatt flere avsendere, og vi er usikre på hva de ulike har ment”*. Det siktes her til en usikkerhet rundt hva politikerne egentlig har ønsket med Barnepakken i forhold til hva de på rådmannsnivå har tenkt i utarbeidingen av mandatet. Fra et av delprosjektene sies det tilsvarende at *“selve mandatet virket spennende, men litt uavklart”*. En annen opplever at *“jo mer vi jobber med dette – jo flere spørsmål dukker opp. Fra oss og fra organisasjonene”*.

Flere av formuleringene i vedtaket fra bystyret har vært gjenstand for diskusjon – for hva menes egentlig med for eksempel en “frivillig organisasjon” eller “bistå organisasjonene med kompetanse og personalressurs”? I Barnepakken har man med ”frivillig organisasjon” siktet til organisasjoner som tilbyr kultur- og fritidsaktiviteter for barn der næring/inntekt ikke har vært hovedmål. Med ”frivillig” menes at organisasjonen befinner seg i feltet mellom næringslivet og offentlig sektor. Videre har man tatt utgangspunkt i Frivillighetsregisteret (Brønnøysund). Både profesjonelt baserte aktiviteter og amatørdrivede virksomheter har vært relevante. Det har samtidig vært en diskusjon om skolenes FAU skal kunne ses som en frivillig organisasjon, men her har man tolket det dit at det kan de ikke. Et av argumentene for at FAU ikke kan motta tilskudd har vært at dette er en del av frivilligheten hvor barn ikke kan rekrutteres videre inn i selve organisasjonen. På den annen side er for eksempel ulike festivaler og elevgrupper ved videregående skoler blitt godkjente som tilskuddsmottakere. Hvem som kan være samarbeidspartnere er derfor et noe åpent spørsmål som Kulturenheten har måttet tolke etter hvert i prosessen.

Når det gjelder begrepet “personalressurs” har dette innen ledelsen i Kulturenheten først og fremst vært tolket til å bety de ansatte i de ulike delprosjektene; at det er de som skal bistå med tilretteleggerkompetanse. Blant ansatte i delprosjektene har “personalressurs” kanskje først og fremst blitt tolket som muligheter til å lønne instruktører (via organisasjoner) til å holde kurs. I intervju med en representant fra rådmannens fagstab blir det imidlertid klart at de fra sin side har tenkt “personalressurs” i videre forstand. I tillegg til å bety de ansatte i Kulturenheten eller instruktører til konkrete kurs mener de personalressurser også kan bety tilskudd til ekstra bemanning for organisasjonene, får vi forklart. Kommunens tilbud om tilrettelagt fritid brukes som eksempel. Der har de fått i stand et samarbeid med den frivillige sektoren blant annet ved at kommunen bidrar med ekstra personell i situasjoner der det trengs. Representanten fra Rådmannen mener dette ikke bare er et eksempel som *kan* etterfølges i Barnepakken - hun mener at det å kunne søke om ekstra personale og kompetanse er en *viktig del* av Barnepakken. Kulturenheten på sin side har, som tidligere vist, tolket mandatet dithen at det ikke skulle brukes ekstra midler til å lønne kommunale stillinger, så som fritidsassistenter. Hva som egentlig menes med tilretteleggerrollen Kulturenheten skal ha, er

også en formulering det har vært mye uklarhet rundt. Dette vil vi komme tilbake til senere i dette kapittelet.

Ledelsen i Kulturenheten opplever at prosessen rundt Barnepakken har vært uklar. Det har vært et uklart politisk vedtak, som så videre har blitt tolket av rådmannens fagstab. Rådmannen har utformet et mandat som Kulturenheten igjen må tolke. Ulike forståelser av mandatet gir ulike spillerom innen Barnepakken.

4.2.2 Ulike utgangspunkt for delprosjektene

Barnepakken har utkrystallisert seg til å bli noe forskjellige i de ulike delprosjektene. Barnetimen, Barnepakken Østbyen og Kolstad/Saupstad har opplevd ulike prosesser i arbeidet. Flere påpeker at dette har vært en stor fordel. Ved at delprosjektene har jobbet til dels forskjellig ut fra mandatet, har man kunnet høste mange ulike erfaringer å bygge videre på. Ulike tilnærminger har gitt bred forståelse av hvilke gevinster og utfordringer det nye mandatet for Barnepakken kan gi.

Prosjektleder på Saupstad hadde ikke tidligere jobbet med Barnepakken, noe hun oppfattet som en fordel siden hun da ikke hadde med seg forhistorien med andre driftsmodeller. *”De andre måtte omstille seg i forhold til hvordan de hadde jobbet tidligere år, og de hadde vært gjennom høsten 2009 hvor alle tilbudene ble lagt ned. Jeg kunne gå inn i dette med åpne øyne og avslappede skuldre”*, sier hun. Prosjektlederen hadde tidligere jobbet svært lenge i bydelen, hun kjente området godt og hadde bygd opp solide nettverk. Hun opplevde derfor at det gikk raskt å få i gang samarbeid med lag og organisasjoner i bydelen, og i løpet av april 2010 hadde hun etablert en fast nettverksgruppe med representanter fra Kulturenheten, Frivilligsentralen, Saupstad bibliotek, Kolstad håndball, Kolstad fotball, Røde Kors, Natteravnene, Trondhjems bokseklubb og Speiderne. *”Dette samarbeidet gikk som en drøm og alle aktører som var med var enige i at dette var smart og flott”*, oppsummerte hun i juni 2010.

Prosjektlederen mener grunnen til at de kom så raskt i gang handler mye om bydelen. Også andre har påpekt at Saupstad/Kolstad er et av områdene i Trondheim som det nye mandatet antakelig passer best for, i den forstand at det allerede er en etablert tradisjon i området for frivillig arbeid. I tillegg er bydelen i langt større grad enn Østbyen et definert lokalsamfunn. Bydelen Saupstad er Trondheim kommunes tetttest befolkete område og rommer over 40 nasjonaliteter. Saupstad/Kolstad omtales ofte som en spesiell bydel kjennetegnet av et tett samhold, en sterk fellesskapsfølelse og et stort nærmiljøengasjement. Da Trondheim fikk prisen for årets barne- og ungdomskommune i 2010 fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, ble Saupstad fremhevet i juryens begrunnelse. Kolstad Fotball fikk Grasrotprisen for 2009, hvor det ble pekt på at klubben har utmerket seg på en rekke områder blant annet innen holdningsskapende og integrerende arbeid.

Prosjektlederen i Østbyen hadde lang erfaring fra Barnepakken og arbeid med Barnekultur generelt. Også hun hadde etablert gode nettverk i bydelen, spesielt opp mot ulike offentlige instanser. I forhold til bydelen hadde hun likevel et litt annet utgangspunkt enn det de hadde på Saupstad. Østbyen er en bydel uten en definert avgrensning, og uten en indre fellesskapsfølelse. Trond IL og korpset Småbispan er de to største organisasjonene som har nedslagsfelt i forhold til Bispehaugen skolekrets. Sportsklubben Trygg Lade har nedslagsfelt i forhold til Lilleby skolekrets. Dette er de tre største aktørene i Østbyen (Lilleby og Bispehaugen).

4.2.3 Samarbeid med frivillige organisasjoner

På Kolstad opplevde de som sagt å relativt raskt få med seg organisasjoner på et samarbeid. Innen Barnetimen erfarte de at mange festivaler selv henvendte seg til Kulturenheten i 2010 fordi de tidligere hadde fått tilskudd gjennom Barnepakken og det var dermed allerede etablert et samarbeid mellom kommunen og arrangørene. Kontakten med de frivillige organisasjonene fungerte også greit, sett under ett. utfordringen her var å finne frivillige organisasjoner som passet inn i et kulturarrangement og som rettet seg mot barn i barnehagealder.

Samtidig forteller både ansatte i Barnepakken og flere blant de offentlige samarbeidspartnerne at det innimellom oppleves som vanskelig og tidkrevende å få med frivillige lag og organisasjoner på et samarbeid. Følgende tilbakemelding fra BFT kan illustrere dette:

“Det har vært drevet en aktiv kontakt inn mot frivillige organisasjoner i forhold til å etablere nye aktiviteter eller utvide allerede eksisterende. Dette har vært et noe tungt arbeid i det en har møtt motstand og liten interesse og få tilbakemeldinger, gjerne argumentert med kapasitet. Det er vanskelig å få frivillige til å stille opp”.

Tilbakemeldinger fra organisasjonene

For å informere frivillige lag og organisasjoner om hvilke muligheter Barnepakken kan gi har de ulike delprosjektene invitert til dialogmøter, nettverksgrupper og idémyldringer i løpet av 2010. Det har vært dialog med både paraplyorganisasjoner innen Barnekultur og lokale organisasjoner og lag for å finne tilpassede strategier i forhold til hvem man skal samarbeide med og om hva, hvordan man kan stimulere frivillige organisasjoner til å benytte seg av tilskudd fra Barnepakken og for å få bedre oversikt over forventninger og forutsetninger de frivillige har. Som en del av evalueringen har vi deltatt på ulike møter mellom frivillige og Kulturenheten, og fått inntrykk av at mange organisasjoner er svært interesserte i mulighetene som finnes i Barnepakken. Møtene førte til mange idéutvekslinger både mellom lagene og Kulturenheten, og mellom de ulike organisasjonene om tiltak og aktiviteter som kunne være aktuelle. Samtidig pekte representanter fra det frivillige feltet selv på ulike utfordringer de ser

i Barnepakkens mandat. En sier blant annet at: *”Vi opplever det som veldig positivt at kommunen inviterer til møter og til dialog. Men samtidig er det vanskelig for mange å komme, for vi har mye å gjøre”*. Organisasjonene har ikke alltid kapasitet til å stille opp på møter, jobbe for inkludering av flere barn eller til å sette i gang nye aktiviteter.

Mangelen på kapasitet blir tydeliggjort fra blant andre Trond IL¹². Dette er Østbyens største idrettslag, men de har ikke søkt om midler fra Barnepakken til tross for flere oppfordringer fra prosjektleder i bydelen. En representant for klubben beskriver hvordan knapphet, spesielt på tid, gjør at de ikke ser at de har mulighet til å satse bredere enn det de allerede gjør per i dag. Trond IL er en foreldredrevet klubb, men erfarer at det er veldig vanskelig å få med de aller fleste foreldrene til å gjøre en innsats. To eller tre lag i Trond IL står nå for eksempel uten trener, forteller han. Han opplever at de som allerede er engasjerte fort får enda flere verv i tillegg – verv de i utgangspunktet ikke har tid til. Han forteller at han selv bruker 3-4 timer av fritiden sin hver eneste dag på klubben.

Klubben får omtrent daglig henvendelser fra ulike hold med tilbud om ting de kan selge for å øke inntektene. Kommunens tilbud ble derfor oppfattet som en av de mange forespørslene om tilskudd som de ikke har overskudd til å sette seg inn i hva egentlig er, sier han. Han mener det er mulig klubben ble kalt inn til informasjonsmøte om Barnepakken, men at de ikke deltok på det fordi de ikke har tid til å prioritere møter som oppleves som noe perifert i forhold til det de sliter mest med. De har derfor aldri helt skjønt hva Barnepakken er eller hva de kan få ut av den:

”Vi har skjønt at det er snakk om muligheten til å utløse penger. Men jeg ser samtidig ikke hva det skulle være vi skulle gjøre mer av eller annerledes for å utløse disse midlene. Jeg skjønner ikke helt hva slags type aktiviteter det er meningen at vi skal drifte. Dessuten har vi en grei økonomi i klubben. Vi er ikke desperate og vi trenger heldigvis ikke å løpe etter penger”.

Det poengteres samtidig at de opplever at klubben allerede gjør mye i forhold til rekrutteringsarbeid og i forhold til å støtte opp om inkludering av barn som møter utfordringer:

“Vi prøver å gå bredt ut og rekruttere aktivt. Ved flere skoler går vi inn i første klasse og orienterer om klubben på foreldremøter. Dette medfører at omtrent 80 prosent av de som går i første klasse på de aktuelle skolene starter opp på allidrett gjennom oss. Vi rekrutterer mange gutter videre til å spille fotball i klubben, og jenter til både fotball og håndball. Hvis problemet for eksempel er at noen ikke kan betale kontingent så har vi midler til å dekke dette. Vi har trenere som stiller opp ekstra for barn i klubben som har behov for mer oppfølging. For eksempel så henter de enkelte barn slik at de kommer seg på trening. Vi har noen sanne ildsjeler. Jeg skjønner ikke helt hvilke flere sprell det er forventet at vi skal gjøre”.

¹² Klubben har samtykket til at vi kan bruke dem som navngitt eksempel i rapporten.

Også fra andre lag blir det påpekt at mangelen på frivillige er et hinder. Mens enkelte lag sliter med rekruttering, så er det minst like mange som opplever det motsatte – de har problemer med å skaffe nok voksne til å ta i mot alle barna som vil delta, sies det. Å motivere disse lagene til aktivt å rekruttere flere kan være vanskelig. Når tid og tilgang på frivillige er klubbens knappest ressurs, og ikke penger, er det liten grunn til at frivillige som allerede føler seg overarbeidete skal involvere seg i enda mer ekstraarbeid. Et spørsmål blir om Barnepakkens mandat forutsetter at lag og organisasjoner ser økonomisk tilskudd som insitament nok til å ønske å delta. Om denne forutsetningen ikke er til stede mister Kulturenheten noe av muligheten til å tilby aktiviteter for barn i bydelen, siden mandatet ikke åpner for drift uten samarbeid fra frivillige. Midlene blir låst. Når det er store organisasjoner som for eksempel Trond IL som ikke har kapasiteten eller ser poenget med å delta, kan det få store konsekvenser for hvilke lavterskeltilbud barnekultur har å tilby barn som trenger disse.

Flere organisasjoner sier de ikke har tid til å ta seg av enkeltbarn eller å skrive søknader, og i tillegg syns mange det blir ekstra vanskelig når de hører at det først og fremst handler om å rekruttere eller inkludere barn fra visse målgrupper. Flere sier de ikke har faglig kapasitet til å ta seg av vanskeligstilte barn. Andre sier det er kommunens ansvar å følge opp disse barna, ikke de frivilliges jobb å passe på dem. Også for eksempel Trond IL påpeker at det ikke kan være de frivilliges ansvar alene å jobbe for inkludering: *”Om vi i større grad skal inkludere spillere med tilleggsproblematikk, så må det finnes noen i kommunen som har et ansvar og innsikt i forhold til disse barna slik at vi kan bruke dem som sparringspartnere. Kommunen må hjelpe til for å legge til rette. Kommunen kan ikke bare dumpe disse barna i hendene på oss og kompensere med å betale klubben penger”*.

En løsning her kan være å følge Rådmannens videre tolkning av mandatet og begrepet ”personalressurs”, som åpner for muligheter til å få inn ekstra krefter som lagene etterspør. I flere intervjuer har vi diskutert den videre forståelsen av denne delen av mandatet. Ledelsen i Kulturenheten ser for seg at muligheten til for eksempel å sette inn lønnede fritidsassistenter som kunne jobbe ut mot lagene og delta i aktiviteter ville være nyttig. Skal dette være aktuelt må det tydeliggjøres i mandatet at Kulturenheten kan bruke Barnepakkens midler til å lønne kommunalt ansatte fritidsassistenter. Et annet forslag er at et økt samarbeid med organisasjoner som for eksempel Mental Helse eller Redd Barna kan gi ressurser til lag og organisasjoner i form av støttepersoner med kompetanse på ulike felt.

Enkelte av organisasjonene Kulturenheten har henvendt seg til mener rett og slett at deres aktiviteter ikke passer til Barnepakken. Blant annet blir det svart fra et korps at *”korpsdrift ikke egner seg som lavterskeltilbud”*. Som svært mange andre organisasjoner etterspør de i større grad direkte midler til friplasser. En påpeker at om en ønsker en varig tilknytning for barn som tradisjonelt havner utenfor, så er det nødvendig at det offentlige dekker utgifter til for eksempel utstyr, reising og cuper i tillegg til medlemsavgiften, for deltakelse på ulike arrangementer er ofte et krav om man skal være med på lagene.

4.2.4 Manglende forutsetninger?

Kolstad fotball som ideal

Fra rådmannens fagstab trekkes Kolstad fotball frem som et eksempel på hvordan ting kan gjøres. Det sies at *“Kolstad viser mye samfunnsansvar. De er en viktig samfunnsaktør i tillegg til å drive med fotball. Et mål er å få flere lag og organisasjoner til å jobbe på tilsvarende måte. Kolstad er et forbilde i forhold til hvordan man har tenkt at Barnepakken skal fungere”*. Det fortelles at kommunen gir mye tilskudd til Kolstad, og at bruk av frivillige derfor ikke handler om økonomiske innsparinger, men snarere om at de ser at de får svært mye igjen for midlene de yter.

Både fra Rådmannen og andre vises det til at Kolstad er en spesiell klubb på flere områder. For det første har de lønnede heltidsansatte. For det andre pekes det på at det brede engasjementet innen klubben er noe som har vokst ut av klubben selv. Et spørsmål blir da om andre lag og organisasjoner har de samme forutsetningene som Kolstad for å jobbe slik de gjør. De færreste lag har ansatte, men baserer seg i stor grad på at frivillige bruker fritiden sin på klubben. Dette innebærer selvfølgelig at de har et stort engasjement, men da gjerne i forhold til den kjerneaktiviteten organisasjonen driver med. Grasrotengasjementet i forhold til nærmiljø og inkluderingsarbeid som man finner innen Kolstad fotball, kan man ikke forvente å finne i alle klubber. Et spørsmål er dessuten om det offentlige kan skape dette engasjementet, eller om det er, slik det blir påpekt, noe som må komme innenfra, bygd opp over tid av de frivillige selv. Idealet om et engasjert frivillighetsfelt som Barnepakkens mandat i stor grad forutsetter er kanskje ikke like enkelt å finne i virkeligheten.

Barnepakkens rammeplan skisserer empowerment¹³ som det styrende perspektiv og metode i prosjektet. Dette innebærer blant annet å jobbe for å bygge opp det lokale engasjementet og sørge for at de frivillige aktørene får et eierforhold til tiltakene. Slikt arbeid tar imidlertid lang tid. Kolstad fotball selv sier at *”vi har arbeidet målrettet i mange år for å komme dit vi er i dag”*. Et spørsmål blir derfor om man burde hatt et større spillerom hva angår Barnepakkens midler i en periode, samtidig som man jobber for å danne grunnlaget for et bredere engasjement. Vi har allerede vist til eksempler på at mange organisasjoner per i dag ikke har overskuddet til et samarbeid med det offentlige i den utstrekning Barnepakken ønsker.

¹³ Jamfør denne rapporten punkt 2.4.

Barnepakken og Trondheim Kommunale Kulturskole (TKK)

Når det nye mandatet for Barnepakken ble utarbeidet var et av argumentene for at Kulturenheten ikke lengre skulle drive kulturaktiviteter selv at TKK i større grad skulle overta dette området. Fra rådmannens fagstab blir dette beskrevet slik:

”Mange vil si at TKK ikke når målgruppa i Barnepakken, men dette er tenkt løst gjennom TKKs nye mandat. Grensen for friplass ved TKK er hevet og skolen er pålagt å arrangere flere lavterskeltilbud. Det er et mål at alle skal ha tilgang på kulturskolen. Dermed har det offentlige allerede en del aktiviteter. Kommunen har kulturskolen, og vi skal ikke i tillegg ha en masse egne tiltak. Barnepakken på sin side skal handle om det frivillige”.

I tråd med Bystyrets vedtatte plan, vil TKK etablere gratis lavterskeltilbud ved skoler og i områder av byen der de rekrutterer få elever som Østbyen og Saupstad/Kolstad. Barnepakken skal ut fra sitt mandat samordne sine tilbud med TKKs tilbud i lokalmiljøene. TKK er en stor organisasjon, der tilbudene tradisjonelt har vært basert på at barn og unge skal kunne læres opp, spesialisere seg og videreutvikle ferdigheter innenfor ulike kunst- og kulturgenrer. Kursene som tilbys varer gjerne en viss tid, er solide og kvalitet har vært satt høyt. Gjennom et lavterskeltilbud skal TKK operere innenfor et nytt felt, der lek og mulighet for å prøve ut ulike aktiviteter i større grad er målet. Det kan kreve tid for en stor organisasjon som Kulturskolen å snu. I løpet av 2010 satte TKK i gang noen aktiviteter på Kolstad og Saupstad, men ingen nye lavterskeltilbud kom i gang i Østbyen. Igjen blir det et spørsmål om forutsetningene for at kommunen skal kunne opprettholde et likeverdig tilbud til alle, uten at Kulturenheten selv driver tiltak, er tilstede ennå.

Barnepakkens og TKKs roller må avklares i forhold til barn som deltar i liten grad i kultur- og fritidsaktiviteter. Hvordan kan TKK og Kulturenheten samarbeide for å imøtekomme interesser og forutsetninger blant barn i målgruppa? Kulturenheten håper å finne et system der de ikke konkurrerer om de samme barna, men heller utfyller hverandre. De ser at de ved å tilby mer lavterskeltilbud i forhold til den type aktiviteter som TKK driver med kan fungere som en inngang til videre deltakelse ved Kulturskolen på samme måte som Barnepakken skal bidra til å få flere barn inn i lag og organisasjoner ellers. *”For oss så er det leken og det sosiale som er i sentrum i barnekultur. Ungene kan gjennom oss i større grad få ”smakebiter” og prøve seg på ulike ting. Vår rolle kunne være å hjelpe til med å rekruttere til TKK, men uten å utfordre dem på opplæringsområdet”*, sies det fra ledelsen i Kulturenheten.

4.2.5 Hvordan få til bredde og nye typer aktiviteter innen Barnepakken rammer?

Fra politisk hold blir det sagt at noe av hensikten deres med Barnepakken var å få i gang *nye* aktiviteter for alle de som faller utenfor de aktivitetene som allerede eksisterer. Det innrømmes samtidig at de ikke har noe godt svar på hvordan et samarbeid med eksisterende lag og organisasjoner skal være det beste for å generere nye typer aktiviteter. Blant flere som jobber opp mot barn og unge i kommunen sies det at for å aktivisere barn så er det viktig at ungene selv får definere hva de er interessert i. Det må eksistere en bredde av lavterskeltilbud så barn som ikke tradisjonelt har deltatt får en mulighet til å teste ut flere aktiviteter. Det poengteres at det er dette barn generelt gjør for å finne ut av hva som interesserer dem og hva de er gode til.

I oppstartsfasen av Barnepakken i 2010 ble det gjort en kartlegging i Østbyen og Saupstad/Kolstad i forhold til deltakelse i fritidsaktiviteter og ønsker om nye tilbud blant elevene på de fire prioriterte skolene. Kartlegging i bydelene viser at det er tradisjonelle idretter som fotball og håndball som er mest populært som fritidsinteresser blant ungene på 4.-7. trinn. På Bispehaugen deltar dessuten mange i korps eller spiller instrument ved Kulturskolen. Når det gjelder hvilke aktiviteter ungene kunne ønske seg, kommer matlaging og kokkekurs høyt opp ved alle de fire skolene. I tillegg er svømming populært, og mange ønsker seg drama/teater eller film/fotokurs. Dans (hip-hop og streetdance) og kurs for å lære å spille instrument kommer også høyt. Andre ting som mange ønsker er volleyball, tegning og maling, slalåm/ski og klatring. Spesielt for Lilleby skole er at fiske kommer relativt høyt opp på lista over aktiviteter elevene ønsker seg. Poenget med kartleggingen var å få en idé om hvilke aktiviteter man burde satse på, og hvilke lag og organisasjoner man dermed burde kontakte. Imidlertid var det ikke alltid mulig å etterkomme ønskene fra barna, gitt kravet om at Kulturrenheten skulle finne en frivillig organisasjon som kunne tilby nettopp den type aktivitet, fortrinnsvis i nærmiljøet.

En mulighet var å forsøke å få byomfattende organisasjoner til å starte opp lokale grupper i bydelene for å få inn nye aktiviteter. Som vist til tidligere møtte man i Østbyen en del utfordringer i forhold til å få til samarbeid med de store tradisjonelle organisasjonene. De hadde imidlertid mer suksess når det gjaldt å få med små mer "utradisjonelle" lag og organisasjoner, enkelte av dem byomfattende lag som inngikk samarbeid med Barnepakken. Dette gjorde at Østbyen fikk i gang nye aktiviteter som bandkurs, filmkurs, fiskearrangement og skatekurs. På Voll gård fikk man i stand for eksempel matlagingskurs gjennom samarbeid med ulike internasjonale foreninger og Fantasyunionen.

Også på Kolstad inngikk man samarbeid med organisasjoner utenom bydelen. *"Vi fant tidlig ut at det ikke er så mange frivillige lag og organisasjoner på Kolstad, og vi var enige om at vi skulle invitere inn andre aktører etter hvert når vi fikk kartlagt interessefeltene til barna. Dette ser man ved at vi for eksempel har invitert inn NTNUI til å drive capoeira i 4 uker i sommerferien"*, fortelles det i nettverksgruppa i bydelen. De erfarte imidlertid at det kan være

vanskelig å få inn instruktører utenfra som er helt ukjente for barna. De opplever at barna trenger trygge og kjente ansikt å forholde seg til for ”*det er ikke alltid idretten de kommer for, men for å møte visse personer. Det blir veldig vanskelig å holde på barna om det bare er ukjente. Vi har mange utrygge barn og barn som kan dårlig norsk. Det at det ikke er kjente til stede kan føre til dårligere rekruttering*”. På Kolstad ble det dermed et poeng å få i gang nye aktiviteter innen det som allerede er etablert. Et eksempel kan være Tweenies som startet opp høsten 2009 i samarbeid med Kolstad fotball. De kan likevel ofte være vanskelig å få organisasjonene til å være med på å starte opp andre ting enn det de tradisjonelt driver med. ”*Alle er seg selv nærmest. Er man fotballpappa eller fotballmamma så er det fotball og ikke alle andre aktiviteter man brenner for*”, sies det. Og når de oppsummerer året sier de blant annet at:

”Om vi skal ta selvkritikk når det gjelder sommerarrangementene så var det at alt endte opp med å handle om idrett. Neste år må vi for eksempel ha flere aktiviteter som trekker jenter. Og problemet når vi arrangerer sommerkurs i for eksempel håndball og fotball er at ungene er helt utslitte når de skal begynne på de ordinære treningene til høsten. Og da går det utover de ordinære aktivitetene”.

Flere har påpekt at en av farene med kravet i mandatet om samarbeid med det frivillige er at om man kun skal bruke de store organisasjonene så blir resultatet veldig standardiserte aktiviteter. Enden på visa kan bli at man får aktiviteter som konkurrerer med seg selv og som ikke tilbyr noe nytt for de som ikke vil drive med for eksempel håndball eller fotball. Flere mener Kulturenhetens rolle i større grad bør være å tilby aktiviteter som representerer et alternativ til de ordinære lagenes tilbud.

4.2.6 Har Barnepakken 2010 ført til et redusert kulturtilbud?

Blant ansatte uttrykkes det en bekymring for at organiseringen av Barnepakken slik den er nå fører til at det blir færre tilbud enn før. Konfrontert med at enkelte har denne erfaringen svarer en av politikerne vi intervjuet at *det* i hvert fall ikke var målsettingen bak Barnepakken, og hun legger til at hun synes det er leit om prosjektet har ført til en reduksjon i kulturtilbudet for barn. Mange av aktivitetene gjennom Barnepakken tidligere var kurs som Kulturenheten hadde organisert selv eller som var kommet i stand i samarbeid med for eksempel skolenes FAU. I statusdokumentet utarbeidet av Trondheim kommune i forkant av *Handlingsprogram for kultur 2010-2013* gis det en oversikt over fritidskulturlivet i Trondheim pr. august 2009. Her vises det til at en stor del av det kommunale tilbudet for barn består av kulturverksteder og arrangementer for barn på barneskoler i samarbeid med FAU som frivillig aktør i nærmiljøet. Muligheten til å arrangere slike kurs og arrangementer er blitt vanskeliggjort med mandatet for 2010. Et eksempel er som følger¹⁴:

”Jeg hadde et møte hvor det kom fram at FAU ønsket hjelp til gjennomføring av diverse aktiviteter. De ønsket instruktører til snowboardkurs og til et svømmetilbud, de

¹⁴ Vi har her valgt å anonymisere lagene da vi ikke har fått innhentet samtykke til å nevne dem med navn.

ønsket en leder for åpen gymsal, de ville ha støtte til en talentkonkurranse, tilskudd til turer til Vassfjellet, og dessuten var det ønsker om et lys- og lydanlegg. Jeg tok kontakt med diverse lag for å høre om de kunne bidra med noe mot et tilskudd fra Barnepakken. Lag X sa nei til å bidra på svømmetilbudet. Både Lag Y og Lag Z sa nei til å bidra på ski- og snowboardkurs. Lag Q sa nei til å bidra på åpen gymsal og svømmetilbud”.

En ansatt i BFT kommenterer at det er synd at muligheten for å gi tilskudd til andre aktører enn de frivillige organisasjonene er borte:

”I forhold til samarbeid med frivillige organisasjoner mener jeg at dette ofte blir ”romantisert” i mange sammenhenger. Barnepakken burde ikke vært bundet opp til at aktiviteter skal skje i samarbeid med frivillige, det er mer til hinder for å lage tilbud til utsatte barn enn en mulighet. En mulighet vi mister er for eksempel å lage aktiviteter sammen med Foreldreutvalgene ved skolene, her er det mange som kunne ha bidratt til gode tiltak i barnas nærmiljø”.

Flere opplever dessuten at en del av kursene de hadde sammen med FAU, for eksempel de som var rettet mot typiske hobbyaktiviteter, er svært vanskelige å få i gang gjennom frivillige organisasjoner. Flere sier de savner den tette kontakten med skolene og midlene de hadde til rådighet for å organisere aktiviteter. På det viset var det langt lettere å nå barna de var ment å nå, mener noen. Enkelte opplever at de måtte forandre på noe som i utgangspunktet var velfungerende og at mange gode ideer de har ikke lar seg gjennomføre innen Barnepakkemodellen.

Bekymringen for at Barnepakken fører til et redusert tilbud har i tillegg sammenheng med prosjektets geografiske avgrensning. Det reageres både fra det offentlige, det frivillige og ansatte i Kulturenheten på at Barnepakken for 2010 er blitt begrenset til to prioriterte bydeler, og til to skoler innen hver av de aktuelle bydelene. Nedslagsfeltet omtales som snevert, og mange kommenterer at de ser et stort behov for en Barnepakke også i andre deler av byen. En opplever at dette tiltaket som var ment å skulle jevne ut ulikheter heller har økt forskjellene mellom ulike områder siden Barnepakkens mandat har ført til et kraftig redusert tilbud i de bydelene som havner utenfor. Ett av dilemmaene Kulturenheten har er hvordan de skal håndtere Voll gård, for aktivitetene der har blitt færre som en følge av Barnepakken, opplever de. En av lederne sier at *”Vi ønsker å være tilgjengelige for hele byen, men slik det har blitt er Barnepakken blitt det instrumentet vi har i Barnekultur”.*

I tillegg til at omfanget av aktiviteter har gått ned, har det blitt en reduksjon i forhold til samarbeidspartnere for Kulturenheten, da mange kulturaktører i byen er blitt borte som aktuelle medspillere. Samarbeidet med kunst- og kulturutøvere ble ansett som en verdifull ressurs i det kulturfaglige arbeidet, og det bidro til å støtte opp om mangfoldet i byens kulturliv. *”Det blir mye idrettslag i Barnepakken”*, hevdes det.

Fra administrasjonens side påpekes det imidlertid at man må huske at det er et spørsmål om økonomi også i dette. Det er begrenset hvor mange midler Barnepakken har, og man har vært nødt til å ta noen valg. *”I stedet for å smøre tynt over hele byen satser vi heller ordentlig noen steder. Dette er et økonomisk spørsmål som gjør at vi heller satser tungt i noen områder”*, sies det fra Rådmannen. Fra Rådhuset sies det at det er en politisk ambisjon at Barnepakken etter hvert skal bli et byomfattende tilbud.

Enkelte vi har snakket med reagerer på den aldersmessige avgrensningen som ligger i Barnepakken. Blant annet har en BFT-ansatt gjort seg noen tanker rundt dette:

”Nå er grensa satt fra 4. klasse med det argumentet at barn i denne alderen slutter på SFO. Men fritidsaktiviteter som Barnepakken handler om er jo aktiviteter som skal skje etter skoletid og etter SFO tid. Inkludering i nærmiljøet skjer etter klokka fire. Det er viktig å starte inkluderingsarbeidet i forhold til fritidsaktiviteter lenge før fjerdeklasse. Det er viktig at barn får erfaringer med prøving og mestring i tidlig alder”.

Enkelte påpeker at barn generelt gjerne rekrutteres til organiserte aktiviteter allerede i første klasse, og at det kanskje ville vært mer naturlig å sette inn tiltak allerede da for å sikre en tidligere inkludering av de som faller utenfor. Andre igjen etterlyser flere aktiviteter for barn i barnehagealder, da de ikke har tilbud som for eksempel ”Den kulturelle skolesekken”. Mange barnehager setter derfor stor pris på Barnetimen og formidler aktivt informasjon til familier om dette tilbudet. Også ledelsen i Kulturenheten viser til at de ved å inkludere Barnetimen i Barnepakken gir et tilbud også for de under 10 år.

4.2.7 Tilretteleggerrollen

Det har vært et ønske fra både Rådhuset og Rådmannen at færrest mulig midler skal bindes opp i stillinger. Det har samtidig vært en ambisjon at kommunen selv ikke skal drive med egne tiltak, men at det er frivillige organisasjoner som skal drifte dem. Som en følge av dette ble det fra 2010 poengtert at Kulturenheten skulle innta en klar tilretteleggerrolle, framfor en utførerrolle i arbeidet med aktiviteter innen Barnepakken. Som en av de ansatte beskriver det: *”Når vi fikk Barnepakken var det meningen vi skulle begrense vår egen aktivitet”*. Fra rådmannsnivå sies det at Barnepakkens ansatte skal være *”gode koblere”*. Hva dette konkret innebærer har imidlertid ikke vært så klart, og det etterlyses en bedre avklaring på hva som menes med tilrettelegging i forhold til utføring. Grensene har vært noe udefinerte. Og flere stiller seg tvilende til om det er mulig bestandig å innta en ren tilretteleggerrolle: *“Det er ikke bestandig sånn at vi bare tilrettelegger og så fungerer aktiviteten på egen hånd etterpå”*.

Både møter med paraplyorganisasjonene, bydelsbaserte frivillige organisasjoner og festivaler viser at forutsetninger og behov er forskjellige, forteller prosjektleder for Barnetimen. *”Barnepakkens rolle som tilrettelegger har dermed betydd ulike ting avhengig av hvilken*

organisasjon og arrangør vi har samarbeidet med”, sier hun og oppsummerer 2010 med at ”sett under ett har nok Barnetimen vært like mye utfører som tilrettelegger, mest for å imøtekomme samarbeidspartneres ulike behov”. Fra en av organisasjonene sies det at de skjønner at det kan være vanskelig å få i gang samarbeid med det frivillige feltet, fordi alle de ulike organisasjonene har sin egen logikk. Samarbeid er komplekst, og det kan være problematisk å skulle bruke én mal hver gang. Tilsvarende peker samtlige prosjektledere på at de opplever at en rigid tilrettelegger-utfører modell ofte ikke fungerer og at ”noen ganger må vi være mer involverte”.

Det er Kulturenheten selv som avgjør hva som anses som innenfor grensene av Barnepakken og ikke. Inntrykket er at man har sluppet opp litt i de tilfellene hvor man føler at intensjonene bak prosjektet fremdeles er bevart. Tweenies kan være et eksempel. I dette tiltaket har Kulturenhetens ansatte jobbet side om side med frivillige i selve driften. Fra ledelsens side sies det at de likevel ikke oppfatter Tweenies som på kanten i forhold til Barnepakkens mandat. De oppfatter tilbudet som en rekrutteringsarena for lag og organisasjoner og derfor som i tråd med intensjonene.

Et annet eksempel på hvordan man innimellom har måtte gå utenom tilretteleggerrollen og bli mer delaktig i aktiviteter er fra Barnetimen. Her vises det til at prosjektleder ved flere anledninger har vært nødt til å delta i selve arrangementet, og det ble etter hvert også åpnet for muligheten til å rekruttere og direktebetale enkelte scenekunstnere og artister. Argumentet var at det ikke alltid var mulig å finne frivillige organisasjoner som ville stå som hovedarrangør. De ønsket heller å ha andre roller i Barnetimen. I disse tilfellene hadde prosjektlederen allerede sikret et bredt samarbeid med frivillige organisasjoner. Ved selv å delta og ved å hyre noen ”trekkplaster” direkte kunne hun tiltrekke flere folk og sørge for et bredere publikum for organisasjonene å presentere seg for. Målet om å fungere som rekrutteringsarena gikk dermed foran målsettingen om å holde seg helt utenfor driften. En av de ansatte tenker at *”kanskje er det slik mandatet burde være – at man kunne være mer fleksibel i de tilfellene der man allerede har sikret en viss deltakelse fra lag og organisasjoner”*.

4.2.8 Det profesjonelle og frivilligheten – hva kan forventes av de frivillige?

Frivillighet har stått høyt blant politikerne en god stund, men det frivillige skal være der som et supplement til det offentlige og ikke som en erstatning, påpekes det fra blant annet Rådmannsnivå. Videre sies det at det er viktig å huske at de frivillige er selvstendige organisasjoner, som kommunen bare kan stimulere og oppfordre til, og ikke pålegge, å drive på visse måter. Grunnleggende forskjeller mellom det offentlige og det frivillige feltet har i arbeidet med Barnepakken gitt noen utfordringer.

Det pekes på at det er begrenset hva man kan forvente fra de frivillige for eksempel når det gjelder tidsbruk. De er ikke på jobb og *”alle er ikke like påkøplet som man er vant til fra samarbeid i det offentlige”,* som en uttrykker det. Man kan ikke kreve at frivillige setter av tid

akkurat her og nå for å samarbeide om en bestemt sak. En annen utfordring flere nevner er at de offentlig ansatte er pålagt å redegjøre for aktivitetene det gis midler til, for eksempel i forhold til gjennomføring og antallet deltakere. Samtidig skal de selv ikke være tilstede på aktivitetene. Det vises til at mange av organisasjonene gir gode og detaljerte tilbakemeldinger fra arrangementene, men likevel kan man ikke pålegge dem å gjøre dette og *”ofte skjønner ikke de frivillige viktigheten av dette og de glemmer å telle og har ikke oversikt”*. Dette vanskeliggjør for eksempel vurderinger av prosjektets måloppnåelse og grad av nyrekruttering.

En av de ansatte beskriver utfordringene slik:

”Vi skal ikke blande oss inn i selve arrangementet. Det blir da begrenset hvor mye man kan mase på organisasjonene om forskjellige ting de må huske på. Vi kan ikke blande oss inn i kvalifikasjonene til trenere, om de har husket å booke hallplass, om de har kartlagt om det er spesielle hensyn som må tas i forhold til enkelte barn. For eksempel er det forskjell på om lag og organisasjoner opererer med skjema hvor foreldrene skal fylle ut om deres barn har noen fysiske eller psykiske plager eller type medisiner som de voksne bør være oppmerksomme på når de deltar i fysiske aktiviteter eller skal på overnattingsturer. Noe som er en selvfølge for oss i kommunen”.

Tidligere kunne de stille krav til både kompetanse og vandel når de ansatte instruktører selv til kurs i regi av Barnepakken. Enkelte er bekymret for hvilken kvalitetssikring de har nå. Gjennom Barnepakken gis det tilskudd til konkrete aktiviteter rettet mot spesielle målgrupper, tilrettelagt og markedsført av Kulturenheten. Enkelte ser det som et dilemma at kommunen dermed står ansvarlig for aktivitetene, uten å ha kontroll over gjennomføringen av dem.

4.2.9 Kunnskap om barrierer

Som vist til tidligere ønsker mange lag og organisasjoner seg tilskudd til friplasser framfor et mer omfattende samarbeid med det offentlige. Flere innen det offentlige påpeker imidlertid at friplasser nok kan være til hjelp for enkelte barn, men at dette samtidig blir en for enkel løsning i mange sammenhenger. Det pekes på at det må jobbes for en økt bevissthet rundt barrierene enkelte familier møter. *”Det handler ikke bare om økonomi for mange. Det er ofte en grunn til at noen lever i fattigdom, og årsakene til at noen ikke er med er derfor mer sammensatte. Oppfølging fra foreldre mer generelt er problemet ofte”*, sier en fra BFT. Han mener videre at det må jobbes aktivt opp mot frivilligheten i forhold til informasjon om hvorfor mange ikke er inkludert, informasjon som for eksempel kan spres på forbundsnivå. Representanter fra det frivillige ser også dette poenget. Blant andre Trond IL sier de savner mer informasjon og kunnskap om hvorfor enkelte barn ikke deltar: *”Vi ser for eksempel at få jenter med innvandrerbakgrunn deltar på fotball. Vi ønsker å vite hvor skoen trykker. Det*

ville vært svært nyttig å ha mer kunnskap for eksempel når vi deltar på foreldremøter på skolene for å informere og rekruttere”.

I denne sammenhengen kan det også være nyttig å klargjøre hva ”lavterskel”-tilbud skal bety, for mange ganger holder det ikke bare at det er gratis. Hvor aktiviteten konkret skjer er av betydning i forhold til at mange ikke har muligheter for transport. Andre ting ansatte har erfart er at det må være enkel påmelding – eller ingen påmelding i det hele tatt. Mange foretrekker å bare bli med når det skjer noe. På Kolstad for eksempel ser de at sjakk har blitt en populær aktivitet fordi terskelen er lav for å delta ved at man kan dukke opp uanmeldt.

Barnepakken har for 2010 og 2011 gitt Norges Håndballforbund Region Midt-Norge et tilskudd på 60 000,- kroner blant annet for å drive informasjonsarbeid om mangfold og inkludering. Fra BFT fortelles det at dette er en satsing kalt “Håndball for alle” som for eksempel handler om å hjelpe klubbene med å overføre de overordnede målsettingene de har til bakkenivået. Kanskje kan slike initiativ bidra til å få flere organisasjoner på banen i forhold til inkluderingsarbeid. Barnepakkens mandat viser dessuten til at Kulturenheten skal bidra med ressurser i form av kompetanse til organisasjonene. For enkelte i Barnepakken har det vært et poeng å synliggjøre at de er mye mer enn en tilskuddsordning, og at de i tillegg kan bidra med for eksempel rådgivning. Samtidig forteller flere ansatte i Kulturenheten at de opplever at deres fagkunnskap ikke kommer til nytte innen tilretteleggerrollen de har fått. Kanskje er det en mulighet her til å i større grad legge inn kunnskapsformidling som en del av denne rollen. I neste omgang kan det føre til økt interesse blant organisasjonene til å delta, samt økt faglig kapasitet blant de frivillige som skal jobbe med barna.

4.2.10 Rekruttering, deltakelse og måloppnåelse

Et av spørsmålene vi har ønsket å belyse i denne evalueringen er om tiltakene gjennom Barnepakken når målgruppa. Inntrykket generelt er at aktivitetene og arrangementene i Barnepakken 2010 har vært godt besøkt og kursene populære. Alle arrangementene har dessuten vært markedsført bredt for å sikre informasjon til barn og familier i målgruppa.

Som vist til i kapittel 3 har delprosjektene hatt litt ulike rekrutterings- og markedsføringsstrategier. På Kolstad har de gått bredt ut og informert blant annet gjennom skolene. De har satsset på en generell rekruttering i området. Dette har ført til at mange barn har deltatt i aktiviteter. Både blant ansatte, frivillige og andre aktører som kjenner nærmiljøet og familiene godt uttrykkes det at de opplever å ha truffet målgruppa med tiltakene.

Som et ledd i rekrutteringsarbeidet har de på Kolstad samarbeidet med ulike offentlige enheter som Barne- og familietjenesten (BFT), Barnas INN og biblioteket på Saupstad. BFT opplever at de har en vesentlig rolle i dette arbeidet siden de jobber tett opp mot mange barn i risikosonen; barn det er viktig å rekruttere inn i aktiviteter. Fra Barnas INN og BFT Heimdal fortelles det likevel at samarbeidet med Barnepakken var sterkere tidligere da dette var et byomfattende prosjekt. En av de ansatte sier at:

”Før rekrutterte vi aktivt familier fra Heimdal, men nå opplever vi at veldig mange i distriktet ikke er med i Barnepakken. Og tidligere var det en rekke kurs vi kunne rekruttere til. Selv om disse kursene var midlertidige kunne de fungere som mestringsarenaer for barn og som en støtte for ressursvake familier. Vi hadde mer fokus på Barnepakken generelt når det gjaldt for alle i vårt område. Så ble prioriteringsområdet innsnevret og vi prioriterte andre oppgaver”.

Det drives imidlertid fortsatt en aktiv generell markedsføring av aktivitetene gjennom BFT Heimdal, selv om den mer direkte rekrutteringen av enkelte barn eller familier ikke lengre skjer. I Østbyen er det også et utbredt samarbeid mellom Kulturenheten og BFT som beskrevet av en av de ansatte ved tjenesten der:

”Samarbeidet mellom Barnekultur og BFT, både tiltak og forvaltning, oppleves som fleksibelt og tett. Vi drar stor nytte av hverandre! I forhold til rekruttering av barn til aktiviteter i regi av Barnekultur/Barnepakken er vår felles målgruppe utsatte barn, barn som er fattige på kultur og fritidsopplevelser, barn berørt av fattigdom. Sammen har vi et tett samarbeid inn mot to skoler (vi deltar på felles møter med skolene) og inn mot tjenester for voksne (foreldre) gjennom teammøter med Helse- og velferd og NAV. Vi videreformidler informasjon vi mottar fra Kultur (mail, plakater, løpesedler, brosjyrer) til BFT barneskoleteam som er et tverrfaglig team hvor fagpersoner møter barn og foreldre på forskjellige arenaer. I månedlige møter mellom skole og BFT tiltak videreformidles også tilbud til barn. Ved innhenting av samtykke fra foreldre tar også prosjektleder for Barnepakken Østbyen direkte kontakt med hjemmet for å kunne tilrettelegge deltakelse for enkeltbarn. Vi opplever at vi treffer målgruppa med tiltakene”.

I Østbyen informerer de generelt om tiltakene til alle på de utvalgte skolene, men samtidig holdes det av plasser til enkelte barn de ser har ekstra behov.

Gjennom Barnetimen er det etablert et stort nettverk av kontakter som videreformidler informasjon om aktivitetene. Det blir i flere sammenhenger pekt på at man gjerne ville ha med Barnetimen i Barnepakken fordi arrangementene har vist seg å trekke blant annet mange innvandrersfamilier. I Barnetimens oppsummering for 2010 vises det til at:

“Flere av arrangørene hevder at de har opplevd stigende publikumsmasse etter at de begynte samarbeid med Barnetimen, i tillegg til at de når familier de tidligere ikke har nådd, blant annet via BFT. Mens voksenprogrammet i enkelte av festivalene har opplevd nedgang i antall oppmøtte, har det motsatte skjedd med barneprogrammet. Noe av dette skyldes at barneprogrammene har vært gratis, men flere av festivalene sier at dette skyldes mest av alt god promotering”.

Tilbakemeldinger fra de frivillige organisasjonene peker på at mange opplever å nå ut til nye grupper av barn og voksne gjennom samarbeid med Barnepakken. Flere ser det som svært positivt å få delta på arenaer hvor de ikke bare møter nye barn, men i tillegg også når mange

foreldre. Gjennom dialog med familier opplever de å kunne spre informasjon om sin virksomhet. For eksempel Barnas turlag rapporterer at stand på Barnetimen gav dem god mulighet til å informere om sine tilbud og aktiviteter. Dette resulterte i at de i ettertid planlegger å starte opp lokale turlag i områdene Saupstad og Østbyen. Også andre lag og foreninger peker på at de gjennom Barnepakken har fått muligheten til å vise fram sine aktiviteter for et bredere publikum, noe som har gitt nye medlemmer i ettertid. Et eksempel er følgende tilbakemelding fra Trondheim Skate Association:

”Vi opplever det som spesielt positivt at det satses på et litt mer alternativt tilbud i stedet for fotball og annen vanlig sport. Vi har gjennom samarbeidet med Barnepakken ønsket å bygge opp miljøet i Trikkestallen i enda større grad og vise hvilket godt tilbud som finnes i Trondheim. Når det gjelder å nå målgruppa opplever vi dessuten at skateboard og BMX er aktiviteter som ofte trekker til seg barn og ungdom som har lyst å uttrykke seg selv igjennom andre kanaler enn de ordinære tilbudene. Vi opplevde gjennom kursene vi holdt at vi rekrutterte nye barn til miljøet i Trikkestallen”.

Mange blant de frivillige har en opplevelse av at aktiviteter de har satt i gang med tilskudd fra Barnepakken har ført til nyrekruttering til deres organisasjon. Flere av de større lagene ser at de har fått flere medlemmer. For eksempel rapporteres det fra Kolstad håndball at de det siste året har hatt en økning på over 50 prosent nye håndballspillere, noe som utgjør over 70 barn. De mener håndballskolen de arrangerte med midler fra Barnepakken uten tvil er en av de viktigste årsakene til dette. I tillegg omtales Tweenies som et tiltak med gode muligheter for klubber i nærområdet til å rekruttere barn. En kommenterer at han ser at antallet barn med annen etnisk bakgrunn stadig øker innen organisert idrett.

I alle delprosjektene er det altså en generell opplevelse blant de involverte aktørene av at de lykkes med å nå målgruppa. Som pekt på innledningsvis har vi imidlertid ikke måleredskaper for å si noe om hvor mange fra målgruppa som nås. Det er i utgangspunktet vanskelig å kartlegge hvem målgruppa konkret er. I tillegg byr det på utfordringer å skulle si hvem deltakerne i de ulike tiltakene er. Den direkte rekrutteringen av enkelte barn i Østbyen er kanskje det nærmeste man kommer mulighetene for å konkret måle resultater om det er ønskelig. Her kan man gjennom videre tett kontakt med BFT muligens kunne si noe om effekten i det lengre løp for de enkelte utvalgte barna.

Også en del av organisasjonene vi har vært i kontakt med synes det er vanskelig å si noe om *hvem* de rekrutterer gjennom tiltak med tilskudd fra Barnepakken. De kommenterer at de som trenere og instruktører ikke har anledning til å spørre ut den enkelte som møter opp om deres private situasjon. Det er i tillegg nærmest umulig å måle hva som er årsakene til at organisasjoner får nye medlemmer gjennom året, sies det.

Som pekt på har de ulike prosjektlederne gått bredt ut for å markedsføre Barnepakken. Det er samtidig vanskelig å vite hva slags strategier som har mest effekt. For eksempel sier prosjektleder i Barnetimen at hun er usikker på hva de ulike kontaktene hun har egentlig gjør

med informasjonen hun sender; om de henger opp plakatene eller promoterer aktivitetene på noe vis. *“Det er vanskelig å vite hvordan dette nettverket fungerer. Og det er vanskelig å vite hvem vi når og hvem det er som egentlig kommer på arrangementene”*, sier hun.

I Barnepakken har det vært et mål å skape generelle tiltak framfor særtiltak for bestemte målgrupper. Gjennom de generelle tiltakene har man ønsket å skape inkluderingsarenaer for de som står utenfor det organiserte fritidslivet. Ulempen med en slik strategi kan være at måling av konkrete resultater vanskeliggjøres. En annen fare, som blant andre Rådmannen peker på, er at tiltakene kan bli *for* generelle. En representant fra administrasjonen spør seg blant annet om arrangementene i Barnetimen under de store festivalene i byen egentlig er tiltak som er spisset nok og om disse treffer målgruppa i særlig grad. God lokalkunnskap, samarbeid med aktører i nærmiljøet, samt samarbeid opp mot de offentlige tjenestene vil kunne gi noen indikatorer på om tiltakene i Barnepakken når målgruppa og om hvilke effekt de har i det lengre løp.

Foto: Hilde Sørensen. Fra Barnetimen under Pstereo-piknik.

Kapittelsammendrag

Prosjektet har i stor grad nådd målsettingene

- Samarbeid med frivillige lag og organisasjoner har skapt mye aktivitet og nye muligheter for flere barn til å bli delaktige i det organiserte kultur- og fritidslivet.

Behov for et mer fleksibelt mandat?

- Utfordringer i forhold til omsetting av retningslinjene i mandatet til praksis leder til spørsmål om en større grad av fleksibilitet i mandatet vil kunne gi en enda høyere grad av måloppnåelse.

5. Barnepakken 2010 og veien videre

For å kunne evaluere Barnepakken 2010 har vi fulgt prosjektet over lengre tid. Vi har ønsket å få tak i erfaringer ulike aktører har gjort seg i prosessene rundt arbeidet med Barnepakken, og samtidig hvilke resultater dette arbeidet har gitt. Vi vil i det følgende kapitlet gi en oppsummering av det vi ser som hovedfunn i vår undersøkelse. Vi vil peke på de sidene av prosjektet vi ser som vellykkete i forhold til målsettingene. Vi vil samtidig diskutere sider ved Barnepakken vi har sett som spesielt utfordrende, og skissere mulige veier videre for prosjektet basert på erfaringen fra denne evalueringen.

Ut fra oversikter over aktivitetene og tilbakemeldinger fra ansatte, frivillige og offentlige samarbeidspartnere mener vi at Barnepakken på veldig mange områder har nådd målsettingene om en økt deltakelse blant barn i frivillige lag og organisasjoner. Barnepakken 2010 har inneholdt en rekke aktiviteter og arrangementer for barn og familier. På Kolstad/Saupstad har et tett samarbeid mellom Kulturenheten og ulike frivillige organisasjoner i området ført til rekke sommeraktiviteter som håndball, fotball og speider. I tillegg ble ungene introdusert til nye tilbud som Capoeira. Gjennom et samarbeid med Kolstad fotball har de på Kolstad startet opp Tweenies som er en viktig rekrutteringsarena for lag og organisasjoner, i tillegg til å være en populær fritidsaktivitet i seg selv. Gjennom Tweenies opplever dessuten Kulturenheten å komme i kontakt med mange foreldre.

I samarbeid med Barnetimen har arrangementer på Saupstad bibliotek og på Boxåpner kultursenter trukket mange familier, og både barn og foreldre har blitt introdusert til tilbudene i nærområdet. Gjennom Frivilligsentralen på Saupstad har sjakkurs ført til en allmenn interesse for dette spillet blant barn i området. Håndballskole i regi av Kolstad Håndball førte til økt rekruttering til klubben. Tilskudd fra Barnepakken har gjort det mulig for klubber i nærområdet å bygge videre på det engasjementet som allerede var i bydelen, og til å starte opp tiltak for å inkludere flere barn. Tilskudd har dessuten gått til å arrangere Kolstad-dagene. Tilbakemeldingene fra organisasjonene som har deltatt er positive og mange opplever at de gjennom aktiviteter har nådd ut til nye grupper barn.

I Østbyen ble det startet opp en rekke kurs og aktiviteter i samarbeid med mange ulike organisasjoner. Bydelen kunne i 2010 tilby et bredt utvalg av aktiviteter, som fisking, seiling og klatring. I tillegg ble det arrangerte en rekke kurs innen film, spilling i band, skating, BMX-sykling og Capoeira. Også her er tilbakemeldingene fra organisasjonene som deltok positive, og flere av de involverte forteller om nyrekruttering som følge av aktivitetene de arrangerte. I tillegg ble det startet opp kor og teatergruppe i bydelen. Det ble også gitt tilskudd til Ladehammerfestivalen, livredningskurs for Lilleby FAU og til Norges Håndballforbund.

Barnetimen sto bak til sammen 9 arrangementer i byen i 2010, spredt til ulike bydeler. Arrangementene var godt besøkt. Tilbakemeldingene fra organisasjonene de har samarbeidet med er svært positive. Mange opplever å ha fått vist seg fram og truffet nye grupper av barn gjennom samarbeidet med Kulturenheten. Organisasjonene melder dessuten om en opplevelse av svært fornøyde deltakere. De opplevde å trekke mange fra nærmiljøene når de flyttet arrangementene til for eksempel Saupstad. I tillegg har Barnepakken 2010 kunne tilby aktiviteter gjennom Voll gård, Trondheim klatreklubb og Barnas turlag.

I alle delprosjektene ble det etablert nettverk opp mot frivillige lag og organisasjoner som de vil bygge videre på i 2011. Gjennom Barnepakken har det frivillige kommet mer på banen innen barnekulturfeltet. Flere lag og organisasjoner har startet opp ny aktivitet som en følge av samarbeid med Barnepakken, det er skapt muligheter for flere barn til å bli delaktige i det organiserte kultur- og fritidslivet. Positive ringvirkninger har vært et økt fokus på Barnekultur generelt i byen.

I tillegg har vi sett at det innen alle deler av Barnepakken har vært en bred markedsføring av aktivitetene ut fra en målsetting om å nå flest mulig i målgruppa, men samtidig sikre at tiltakene innen Barnepakken forblir generelle og ikke særtiltak for enkelte grupper. En kombinasjon av generell rekruttering og håndplukking slik det er gjort på Østbyen kan gi en større treffsikkerhet i forhold til målgruppa, forutsatt at man sitter på tilgjengelig informasjon om hvem de enkelte man helst ønsker å nå konkret er. Vi ser også at denne typen rekruttering kan være godt egnet i forhold til bestemte typer aktiviteter. I Østbyen har Barnepakken bestått av mange kurs som av praktiske grunner har satt tak i forhold til antallet deltakere. Det har da vært hensiktsmessig å holde av plasser til enkelte barn man vet har behov. Også for aktiviteter som Sommer Voll og Høst Voll har det vært hensiktsmessig å rekruttere direkte gjennom BFT for å sikre at målgruppebarn får plasser.

Utgangspunktet for Barnepakkens mandat for 2010 var blant annet at Rådmannen og politikerne ikke ønsket at midler skulle gå til stillinger, men heller til økt grad av aktiviteter for barn i de prioriterte bydelene. Kulturenheten ble gitt en klarere tilretteleggerrolle, og tilskudd til drift av aktiviteter ble forbeholdt frivillige lag og organisasjoner. Kommunen skulle ikke lengre igangsette tiltak i egen regi. Et spørsmål blir imidlertid om målet om økt aktivitet alltid er forenelig med vektleggingen av frivillige lag og organisasjoner som utførere.

Arbeidet med Barnepakken har vist at det innimellom kan være vanskelig å få med seg organisasjoner i et samarbeid rundt aktiviteter. Til tross for at dette vil utløse ekstra tilskudd til organisasjonene, har mange ikke overskudd til å sette i gang eller drifte flere tilbud enn det de allerede gjør. Samtidig er ansatte i Barnepakken avhengige av et engasjement fra de frivillige for å få i gang aktiviteter. Vi har sett eksempler på at mye tid går med til å etablere kontakt med organisasjoner, vente på at de eventuelt skal søke på midler og på at tiltak skal komme i gang. På grunn av kapasitetsproblemer innen frivillighetsfeltet er det begrenset hvor mye tid de har til overs til dette arbeidet. I de tilfellene hvor resultatet har blitt nye tilbud ser vi at dette har aktivisert mange barn og organisasjonene selv gir gode tilbakemeldinger i

forhold til gjennomføringen av aktivitetene og nyrekruttering til sine lag. Arbeidet har dessuten ført til etablerte samarbeid det kan bygges på framover, og mye av innsatsen man la ned i 2010 kan dermed også gi gevinst videre i 2011. I de tilfellene hvor man etter kortere eller lengre tid har klart å etablere samarbeid med de frivillige har Barnepakken dermed fungert godt etter intensjonene. Selv om arbeidet delvis kunne oppleves som tidkrevende i oppstartsperioden ble resultatet ofte aktiviteter forankret i det etablerte organisasjonslivet i tråd med målsettingene.

Utfordringene i forhold til Barnepakkens mandat, slik vi ser det, oppstår de gangene man ikke får med seg de organisasjonene man ønsker og i de tilfellene hvor man ikke lykkes i å etablere samarbeid rundt bestemte aktiviteter man gjerne vil tilby. Kravet om at kun lag og organisasjoner skal kunne få tilskuddet kan da føre til en reduksjon av fritidstilbudene for barn i bydelene, både i forhold til antall og bredde.

Spørsmålet blir om en endret innretning av Barnepakken, med en større grad av fleksibilitet i forhold til både bruk av midler og rollefordelingen mellom utfører og tilrettelegger ville kunne få flere samarbeidspartnere på banen. Kanskje burde det gis større rom for å kunne tilpasse samarbeidet i hver enkelt situasjon. Om målet er å engasjere det frivillige feltet i størst mulig grad, for derigjennom å øke deltakelsen blant barn i det organiserte fritidslivet, vil det være en fordel om man har rom til å kunne møte organisasjonene ut fra deres forutsetninger. For mange organisasjoner med kapasitetsproblemer kan det virke overveldende å skulle starte opp nye aktiviteter og ha ansvaret for disse selv.

En større grad av samarbeid, framfor klare atskilte roller mellom de frivillige og de kommunale aktørene vil muligens kunne være løsningen for flere av utfordringene vi ser i Barnepakken. En utvidet mulighet for Kulturenheten til å delta som utøver ved behov kunne bidratt til å senke terskelen for deltakelse for en del organisasjoner. Vi har gjennom vår evaluering sett flere eksempler på tiltak hvor Kulturenheten har gått utenfor sin tilretteleggerrolle for å få i gang aktiviteter og for å imøtekomme organisasjonene. Også fra en av politikerne som opprinnelig var med på å foreslå Barnepakken blir det sagt:

“Om den rene tilretteleggerrollen oppleves som begrensende for ansatte så bør man i større grad vurdere å vektlegge samarbeid, framfor å operere med adskilte ansvarsområder. Vi ville sørge for at midlene gikk til aktiviteter og ikke til stillinger, men det har ikke vært en politisk vilje bak at kommunen overhode ikke skal være utfører”.

Flere organisasjoner føler at de ikke har den kompetansen som er nødvendig for å jobbe opp mot grupper av barn som har falt utenfor. En større grad av samarbeid rundt aktivitetene kunne gi muligheter for økt utnyttelse av Kulturenhetens kompetanse på disse områdene.

Vi spør også om en større fleksibilitet når det gjelder tilskuddene kunne gi økt mulighet til å starte opp ulike typer lavterskeltilbud, tilbud som i neste omgang kan fungere som innganger til det ordinære organisasjonslivet. For er det nødvendigvis en motsetning mellom tiltak drevet i kommunal regi og målsettingen om økt deltakelse blant barn i frivillige lag og

organisasjoner? Kan også tidsavgrensede kurs og aktiviteter gi inspirasjon til videre deltakelse?

Oversikten over aktiviteter fra 2008¹⁵ viser at det dette året ble satt i gang en rekke kurs og kulturverksteder, samt aktiviteter i samarbeid med FAU. Tiskudd dette året gikk i hovedsak til ulike skoler og Kolstad Fotball er eneste klubb som står nevnt som mottaker av midler. I motsetning til i 2010 var det få idrettsaktiviteter i 2008 i Barnepakken.

I 2008 sto det i retningslinjene for Barnepakken at de skulle *sikre samarbeid med foreldre/skolens FAU og frivillige lag og organisasjoner og andre relevante aktører*. Ut fra oversikten over tilskudd og aktiviteter kan det imidlertid se ut til at samarbeidet med FAU var det som fikk høyeste prioritet, i tillegg til at Kulturenheten selv arrangerte en rekke aktiviteter. I 2010 derimot skulle tilskudd kun gis til frivillige lag og organisasjoner, og kommunen skulle ikke selv arrangere aktiviteter. En sammenligning av de to årene gir inntrykket av at Barnepakken har vært et "enten eller". Et spørsmål blir derfor om det kunne være formålstjenelig å forsøke å forene de positive erfaringene fra de ulike gjennomføringene.

Vi har et inntrykk av at flere innen Barnepakken savner den tidligere organiseringen av Barnepakken, hvor det var mulig for Kulturenheten selv å sette i gang tiltak. Enkelte mener de på denne tiden hadde flere aktiviteter de kunne tilby barn i målgruppa, blant annet fordi det var lettere å få i gang aktiviteter – og lettere å arrangere ulike typer aktiviteter. Samtidig kan det virke som det var lite fokus på samarbeid med det frivillige feltet. Med mandatet for 2010 kom lag og organisasjoner mer på banen, og det ble i større grad jobbet for en inkludering av barn inn i det ordinære kultur- og fritidsområdet. Tanken var blant annet at en forankring av aktiviteter i det etablerte organisasjonslivet ville gi økte muligheter for stabil og langvarig tilknytning for barna. Ulempene ved et ensidig fokus på frivillighetsfeltet kan imidlertid være standardisering av aktiviteter og en reduksjon i antallet og bredden av tilbud.

Med et fortsatt fokus på samarbeid med frivillige lag og organisasjoner kan en "normalisering" av og en kontinuitet i aktivitetene sikres. Erfaringene fra 2008 viser samtidig at organiseringen den gangen nok skapte større rom for bredde i tilbudet. Kanskje kan det derfor være hensiktsmessig om kommunen selv også har rom for innimellom å starte opp og drifte egne tiltak med tilskudd fra Barnepakken. Disse tiltakene kan ha som målsetting å fungere som innganger til det mer organiserte fritidslivet, for eksempel ved at man både i planlegging og gjennomføring knytter seg opp til frivillige lag og organisasjoner, men tilpasser graden av samarbeid til organisasjonenes kapasitet. Det kan tenkes flere veier til det samme målet – økt deltakelse i kultur- og fritidslivet for de barna som havner utenfor.

Gjennom vår evaluering har vi fått et inntrykk av at rammene for Barnepakken når det gjelder budsjett og stillinger er romslige nok – gitt at det er kun to bydeler som skal prioriteres. Spørsmålet er heller om mer fleksible roller for de ansatte, samt friere retningslinjer for tildeling av tilskudd kunne gitt en bedre utnyttelse av ressursene. Dersom Barnepakken skal ha som målsetting å bli byomfattende, vil imidlertid dette forutsette økte rammer.

¹⁵ Se: *Statusrapport 2008. Barnepakken og Ungdomspakken*.

I Barnepakken skal flere hensyn imøtekommes. Midler skal gå til aktiviteter framfor stillinger. Kulturenheten skal ha en tilretteleggerrolle, og skal ikke selv arrangere aktiviteter. Tilskudd skal gå til frivillige lag og organisasjoner. Samtidig er hovedmålsettingen økt deltakelse i frivillige lag og organisasjoner blant barn i målgruppa. En utfordring blir dermed å unngå at ønsket om å begrense Kulturenhetens aktivitet gir de ansatte så stramme rammer – og de frivillige en så stor rolle i arbeidet – at det blir vanskelig for lag og organisasjoner å delta. Situasjonen kan da bli at midler verken går til stillinger eller aktiviteter. En annen utfordring blir å unngå at fokus på frivillige som utførere får så stor prioritet at man glemmer *hvorfor* det i utgangspunktet var et poeng at de skulle ha denne rollen. Aktivitetenes tilknytning til det frivillige må basere seg på at dette skal øke muligheten til reell inkludering i det videre organisasjonslivet for barn. Vi har sett en tendens til, for eksempel fra Rådmannsnivå, at man anser tiltak som en suksess så lenge det er *en eller annen* frivillig organisasjon som står oppført som utfører – bare *ikke* kommunen selv.

Som vist til tidligere i rapporten fastslår Kulturloven av 2007 det offentliges ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle får anledning til å delta i kulturaktivitet. I *Handlingsprogram for kultur 2010-2013* vises det til at en av kommunens satsingsområder er mangfoldige og inkluderende kulturaktiviteter til barn og unge. Innen Barnekulturfeltet i kommunen vises det til at deres visjon blant annet er at alle barn skal få oppdage egne interesser og ha muligheten til å være aktive. Fra Rådmannen blir det sagt at sosial utjevning og tilrettelegging for like muligheter er viktige målsettinger for Trondheim.

Barnepakken er kommunens viktigste verktøy innen arbeidet med Barnekultur. Vi vil til slutt derfor stille spørsmål ved om Barnepakkens målsetting ”*økt deltakelse i frivillige lag og organisasjoner*” blir noe snever i forhold til de generelle målsettingene for Barnekultur i kommunen? Det kan også være grunn til å diskutere om deltakelse i lag og organisasjoner er en målsetting for alle barn, eller om det også er en del som har behov for tilbud om fritidsinteresser som ikke er knyttet opp til stabil og langvarig deltakelse i en klubb eller forening. Organisasjonslivet passer ikke for alle, og for mange kan det oppleves som inkluderende og berikende å delta i mer frittstående aktiviteter eller kortvarige kurs. Kommunen har ansvar for tilbud også til disse barna om målsettingen om likeverdige muligheter skal nås. Det kan dermed oppleves som lite helhetlig at antallet nye medlemmer i etablerte lag og organisasjoner skal stå som *eneste* indikator på om Barnepakken har lyktes i å gi flere et likeverdig kultur- og fritidstilbud eller ei.

Etter å ha fulgt Barnepakken gjennom 2010 er vårt hovedinntrykk at prosjektet på veldig mange måter har vært vellykket ut fra målsettingene. Utfordringene vi har sett handler i stor grad om hvordan man kan omsette de relativt strenge retningslinjene i mandatet til praksis. Vi ser at en større grad av fleksibilitet innen rammene for Barnepakken ikke bare ville gjort arbeidet enklere. Økt rom for ulike løsninger vil i tillegg kunne være mer hensiktsmessig for å nå målsettingene om et likeverdig kultur- og fritidstilbud til alle og en sosial utjevning blant barn i de prioriterte områdene. Det kan tenkes noen videre rammer hvor:

- Samarbeid med lag og organisasjoner ses som én av flere veier for å få i gang aktiviteter og for å utløse tilskudd
- Samarbeid mellom det frivillige og det offentlige blir vektlagt og tilpasset til hver enkelt situasjon, framfor en klar avgrensning av tilrettelegger - utførerroller
- Økt deltakelse i frivillige lag og organisasjoner ses som en viktig, men ikke eneste målsetting for Barnepakken

Alle saker og vedtak vil være preget av om de er initiert og utarbeidet fra fagenhetene selv eller om de er utarbeidet av rådmannens fagstab ut fra politiske føringer. En av forskjellene her har med nærhet til praksis å gjøre. Mandatet som ble gitt for 2010 var relativt kort. Intensjonene var klare, men mandatet åpnet for mange spørsmål angående tolkning og praktisk utførelse. Etter ett års arbeid med det nye mandatet for Barnepakken sitter både ansatte i Kulturenheten og mange frivillige lag og organisasjoner igjen med erfaringer det i det videre arbeidet med Barnepakken kan være verdifullt å ta med seg. Kanskje kunne det være et forslag at Rådmannens fagstab, fagenheten og frivillighetsfeltet gikk sammen om å utforme et nytt mandat for Barnepakken, basert på felles målsettinger, avklaring av utfordringer og tolkningsmuligheter, samt en felles følelse av eierskap til prosjektet.

6. Oppsummering

Fokus i denne evalueringen har vært både på prosess og resultater. Datainnsamlingen ble gjennomført ved intervjuer med representanter fra rådhuset og rådmannen, ansatte og ledelse i Kulturenheten samt offentlige og frivillige samarbeidspartnere. Vi har dessuten deltatt på møter og arrangementer som observatører. I tillegg har vi gjennomgått relevante dokumenter og vedtak som en del av datainnhenting.

Barnepakken i Trondheim startet opp i 2007 etter vedtak fra bystyret. Ønsket var å styrke det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet, og prosjektet er et ledd i satsingen for inkluderende kulturaktiviteter til barn i alderen 9-14 år.

I 2010 ble mandatet for Barnepakken endret, og Kulturenheten fikk med dette en klarere rolle som tilrettelegger i forhold til aktiviteter innen Barnekultur. Tilskudd fra Barnepakken skulle fra om med 2010 gis til frivillige lag og organisasjoner for å drifte barneaktiviteter rettet inn mot å nå ut til nye grupper. Fra 2010 gikk Barnepakken fra å være et byomfattende prosjekt til å konsentrere seg om to utvalgte bydeler; Østbyen og Saupstad/Kolstad.

Barnepakken er organisert i tre delprosjekter: Barnepakken bydel Østbyen, Barnepakken bydel Saupstad/Kolstad og Barnetimen. I tillegg gis det tilskudd fra Barnepakken til aktiviteter utenfor delprosjektene, for eksempel til arrangementer på Voll gård. Målgruppa også for slike aktiviteter skal først og fremst være barn fra de prioriterte områdene.

Budsjettet for Barnepakken 2010 var på 2 millioner. Barnepakken har gitt tilskudd fra rundt 5000 til 210 000 kroner til ulike prosjekter dette året. Til sammen deltok 10 441 barn og voksne på Barnepakkens aktiviteter og arrangementer i 2010.

Barnepakken 2010 har inneholdt en rekke aktiviteter og arrangementer:

- På Kolstad/Saupstad har et tett samarbeid mellom Kulturenheten og ulike frivillige organisasjoner i området ført til rekke sommeraktiviteter som håndball, fotball, speider og Capoeira. Gjennom et samarbeid med Kolstad fotball har de på Kolstad startet opp tiltaket Tweenies. Det ble gitt midler til sjakkurs og håndballskole. Tilskudd har dessuten gått til å arrangere Kolstad-dagene.
- I Østbyen ble det startet opp en rekke kurs og aktiviteter i samarbeid med mange ulike organisasjoner. Bydelen kunne i 2010 tilby et bredt utvalg av aktiviteter, som fiske, seiling og klatring. I tillegg ble det arrangerte en rekke kurs innen film, spilling i band, skating, BMX-sykling og Capoeira. Det ble startet opp kor og teatergruppe i bydelen. Det ble dessuten gitt tilskudd til Ladehammerfestivalen og livredderkurs for Lilleby FAU.

- Barnetimen sto bak til sammen 9 arrangementer i byen i 2010, spredt til ulike bydeler. Arrangementene var godt besøkt, og samarbeidende organisasjoner melder om en opplevelse av svært fornøyde deltakere.
- I tillegg har Barnepakken 2010 kunne tilby aktiviteter gjennom Voll gård, Trondheim klatreklubb og Barnas turlag. På Voll gård ble ferieaktivitetene Sommer Camp og Høst Voll arrangert med tilskudd fra Barnepakken.

Barnepakken 2010 har dermed gitt tilbud om en rekke arrangementer og aktiviteter for barn og familier, og dessuten:

- Gjennom Barnepakken har viktigheten av barnekultur blitt satt på dagsorden
- Nettverksmøter og dialog med de frivillige har ført til mange fruktbare samarbeid man ønsker å bygge videre på i 2011
- Nye samarbeid har gitt nye aktiviteter i bydelene
- De involverte frivillige lag og organisasjoner gir svært gode tilbakemeldinger i forhold til samarbeidet med Barnepakken. De ser på arrangementene som vellykkede, de opplever å ha fått vise seg fram for et bredere publikum og de erfarer nyrekruttering til sine organisasjoner.

Både blant ansatte og samarbeidspartnere ses intensjonene bak Barnepakken som svært positive. Mandatets vektlegging av samarbeid med det frivillige oppfattes som en god idé, ut fra ønsket om at flest mulig barn skal inkluderes i ordinære tilbud sammen med sine jevnaldrende.

Den praktiske gjennomføringen av Barnepakken har likevel bydd på utfordringer og reist ulike spørsmål. Blant annet oppleves mandatet som noe kort og uklart, og man har vært usikker på hvordan det skal tolkes

Barnepakken har utkrystallisert seg til å bli noe forskjellige i de ulike delprosjektene. Flere påpeker at dette har vært en stor fordel fordi man dermed har kunnet høste mange ulike erfaringer å bygge videre på.

En del samarbeid, både med det offentlige og med frivillige lag og organisasjoner kom i gang relativt raskt våren 2010. Samtidig forteller både ansatte i Barnepakken og flere blant de offentlige samarbeidspartnere at det innimellom oppleves som vanskelig og tidkrevende å få med frivillige lag og organisasjoner på et samarbeid.

- Enkelte organisasjoner gir tilbakemelding om at de ikke har kapasitet til å søke midler eller inngå samarbeid
- Flere organisasjoner sier de ikke har tid til å ta seg av enkeltbarn. Enkelte synes det blir ekstra vanskelig når de hører at det først og fremst handler om å rekruttere eller inkludere barn fra visse målgrupper.

- Mulighetene for i større grad å sette inn ekstra personalressurser for å bistå organisasjonene er en idé flere synes er interessant

Vi spør om noen av forutsetningene for at Barnepakken skal fungere etter idealet kanskje ikke er til stede ennå:

- Kolstad fotball brukes som ideal for hvordan det er tenkt at lag og organisasjoner skal forholde seg til Barnepakken. Det kan imidlertid virke som de færreste klubber eller foreninger i byen har de samme forutsetningene i form av ressurser som det man finner innen Kolstad fotball.
- En av argumentene for begrensninger innen Barnepakken var at TKKs nye mandat, hvor de gis en videre sosial profil, skulle kunne sørge for nye lavterskeltilbud i områdene. TKK har imidlertid ikke rukket/hatt kapasitet til å etablere disse tilbudene.

Fra politisk hold blir det sagt at noe av hensikten deres med Barnepakken var å få i gang *nye* aktiviteter for alle de som faller utenfor de aktivitetene som allerede eksisterer.

- Det kan likevel være vanskelig å imøtekomme ønskene fra barn om ulike typer aktiviteter innen rammene for Barnepakken – få organisasjoner i områdene som driver med aktiviteter de ønsker seg.
- En løsning kan være å samarbeide med byomfattende organisasjoner
- Det er en opplevelse av at samarbeid med etablerte organisasjoner for å få i gang tiltak kan føre til mye idrett og standardiserte aktiviteter.

Blant enkelte uttrykkes det en bekymring for at mandatet for 2010 fører til at det blir færre tilbud til barn, blant annet fordi:

- Samarbeidet med FAU, som tidligere sto for mange aktiviteter, er vanskeliggjort
- Barnepakken opererer bare innen to prioriterte bydeler

Det har vært et ønske fra både Rådhuset og Rådmannen at færrest mulig midler skal bindes opp i stillinger, og at ressursene heller skal nå ut til aktiviteter for barn. Fra 2010 fikk Kulturenheten en klarere tilretteleggerrolle atskilt fra utførerrollen.

- Det har imidlertid opplevdes som noe uklart hva tilrettelegger rollen skal innebære og hvor atskilt fra utførerrollen den skal, eller kan, være. Flere innen Barnepakken har opplevd at det er nødvendig innimellom å gå utenom rollen for å få i gang aktiviteter.

Frivilligfeltet har lenge vært i fokus:

- Det frivillige skal være der som et supplement til det offentlige og ikke som en erstatning, påpekes det fra Rådmannsnivå.

- De frivillige er selvstendige organisasjoner, som kommunen bare kan stimulere og oppfordre til, og ikke pålegge, å drive på visse måter.
- Grunnleggende forskjeller mellom det offentlige og det frivillige feltet har i arbeidet med Barnepakken gitt noen utfordringer.

Fra de frivillige savnes det innimellom mer kunnskap om ulike barrierer i forhold til deltakelse. Samtidig opplever enkelte ansatte at de innen tilrettelegger rollen ikke får brukt sin kompetanse godt nok.

Markedsføring og rekruttering:

- De ulike delprosjektene har benyttet litt forskjellige markedsførings- og rekrutteringsstrategier
- Bred markedsføring på skoler og gjennom nettverk har ført til stor oppslutning rundt aktivitetene.
- Det er generelt vanskelig å måle graden av suksess i forhold til om man har truffet de familiene man har ønsket med tiltakene, Tilbudene gjennom Barnepakken er populære, men det er vanskelig å kartlegge *hvem* deltakerne er.

Etter å ha fulgt Barnepakken gjennom 2010 er vårt hovedinntrykk at prosjektet på veldig mange måter har vært vellykket ut fra målsettingene. Vi ser at et økt fokus på frivilligheten kan føre til en forankring av aktiviteter i det etablerte organisasjonslivet, noe som kan gi økte muligheter for stabil og langvarig tilknytning for barna.

I alle delprosjektene ble det etablert nettverk opp mot frivillige lag og organisasjoner som de vil bygge videre på i 2011. Gjennom Barnepakken har det frivillige kommet mer på banen innen barnekulturfeltet. Flere lag og organisasjoner har startet opp ny aktivitet som en følge av samarbeid med Barnepakken, det er skapt muligheter for flere barn til å bli delaktige i det organiserte kultur- og fritidslivet.

Utfordringene vi har sett handler i stor grad om hvordan man kan omsette de relativt strenge retningslinjene i mandatet til praksis. Vi spør derfor om en større grad av fleksibilitet i mandatet vil kunne gi en enda høyere grad av måloppnåelse. Et forslag kan være romsligere rammer hvor:

- Samarbeid med lag og organisasjoner ses som én av flere veier for å få i gang aktiviteter og for å utløse tilskudd
- Samarbeid mellom det frivillige og det offentlige blir vektlagt og tilpasset til hver enkelt situasjon, framfor en klar avgrensning av tilrettelegger - utførerroller
- Økt deltakelse i frivillige lag og organisasjoner ses som en viktig, men ikke eneste målsetting for Barnepakken.

ISBN 978-82-7570-240-9

Dragvoll allé 38 B
7491 Trondheim
Norge

Tel: 73 59 63 00
Fax: 73 59 66 24

 NTNU
Samfunnsforskning AS

